De IJsselvallei, het gebied tussen de bossen van de Veluwe en de rivier de IJssel van Heerde in het noorden tot Brummen in het zuiden

Op weg naar de mooiste vallei van Nederland

Lokale Ontwikkelingsstrategie 2023 t/m 2027

LEADER IJsselvallei

Medegefinancierd door de Europese Unie

provincie Gelderland

LEADER IJsselvallei

Inhoudsopgave

Introductie 3

Deel I - Beschrijving van de LOS **4**

1. Totstandkoming Lokale Ontwikkelingsstrategie IJsselvallei ***4***
1.1 Ontwikkelproces Masterplan en Werkboek IJsselvallei 4
1.2 Werkwijze LOS en betrekken gebied 4
2. Gebiedsanalyse ***6***
2.1 Onderbouwing begrenzing gebied 6
2.2 SWOT IJsselvallei 7
2.3 Ontwikkelingsperspectief 8
3. Strategie ***12***
3.1. De strategie voor lokale ontwikkeling in de IJsselvallei 12
4. Activiteitenplan ***17***
4.1 Uitvoering van projecten 17
4.2 Samenwerking 17
4.3 Aanjaagactiviteiten in het gebied 17
4.4 Deskundigheidsbevordering 18
4.5 Communicatie 18
4.6 Administratie 19
5. Organisatie ***20***
5.1 Positie, taken en bevoegdheden LAG 20
5.2 Profiel en samenstelling LAG 20
5.3 Organisatie van de uitvoering 21
6. Financiering ***23***
6.1 Begroting 23
6.2 Dekkingsplan 24

Deel II - Reglement **25**

7. Beheer- en toezichtregeling ***25***
7.1 LAG werkwijze en verantwoording 25
7.2 Wijze van openstellen en plafond bepalen 25
7.3 Selectiecriteria en selectieprocedure steunaanvragen 26
7.4 Monitoring 26
7.5 Effectmeting en evaluatie 27

Bijlagen **28**

Bijlage 1 - Samenstelling projectgroep en stuurgroep Masterplan IJsselvallei 29

Bijlage 2 - Deelnemers en organisaties werkateliers Werkboek implementatiefase en gebiedsateliers Masterplan 'IJsselvallei' 30

Bijlage 3 - Toelichting activiteitenplan 33

Bijlage 4 - Procesbeschrijving samenwerking LAG - GS 34

Bijlage 5 - Toetsingsformulier met criteria voor beoordeling projecten door LAG 35

Colofon 36

Introductie

In dit document lees je hoe de Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS) 2023-2027 voor het LEADER-gebied IJsselvallei tot stand is gekomen en over de inhoudelijke invulling en organisatie. De gemeenten Heerde, Epe, Apeldoorn, Voorst en Brummen vormen samen met Waterschap Vallei en Veluwe het LEADER-gebied IJsselvallei.

Het document is bedoeld als fundament voor de Lokale Actiegroep (LAG). Hiermee kan de LAG initiatiefnemers van LEADER-projecten enthousiasmeren en faciliteren en vanuit de beschreven thema's richting geven aan de ontwikkeling van de IJsselvallei.
Daarnaast kunnen stakeholders of 'streekhouders' hiermee inwoners, organisaties en ondernemers wijzen op mogelijkheden voor LEADER.

De LOS IJsselvallei sluit aan op de doelen vanuit het Nationaal Strategisch Plan (NSP) en is aanvullend op het Masterplan IJsselvallei en het Werkboek implementatiefase. De kracht van deze programma's in combinatie met LEADER IJsselvallei en deze LOS, is het ontstaan vanuit de samenleving, bottom-up. Er is sprake van inhoudelijke versterking en versnelling van de uitvoering van de ambities die in deze programma's zijn beschreven. Ondanks de nauwe relatie tussen deze programma's is LEADER wel een opzichzelfstaand programma. Daarbinnen geeft de LOS richting en daagt vooral initiatiefnemers uit om creativiteit en ambitie in te brengen en op lokaal niveau te kijken waar LEADER – op basis van de beschreven doelstellingen – van toegevoegde waarde kan zijn. LEADER is hierdoor onderscheidend als plattelandsprogramma dat onderwerpen aan elkaar verbindt en waardoor versnelling optreedt van de ontwikkeling van de IJsselvallei.

Meer informatie is te vinden op de website www.leaderijsselvallei.nl.

Wat is LEADER?

LEADER is een Europees subsidieprogramma voor projecten die bijdragen aan de versterking van de plattelandseconomie. LEADER subsidieert niet alleen, het wil ook helpen bij het ontwikkelen van plannen en projecten die vanuit het gebied zelf komen. De filosofie is: mensen samenbrengen, het proces op gang brengen en stimuleren dat er mooie projecten worden uitgevoerd die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de plattelandseconomie van het gebied.

Afbeelding 1

Deelnemers van het Streekcafé bij de Vroolijke Frans in Brummen.

Foto: Remon Ridder

Voor wie is LEADER?

De werkwijze van LEADER voor regionale ontwikkeling is bottom-up: voor, door en van het gebied zelf! Om gebruik te kunnen maken van LEADER moet je op het platteland in een LEADER-gebied wonen of werken. Het gaat altijd om initiatieven van lokale bewoners, ondernemers en organisaties die meerwaarde hebben voor het gebied en die bijdragen aan de thema's en doelen van de gebiedsstrategie.

Deel I - Beschrijving van de LOS

1 Totstandkoming Lokale Ontwikkelingsstrategie IJsselvallei

Het gebied de IJsselvallei is uitgenodigd door de provincie Gelderland om een LEADER-gebied te worden. Dat is nieuw voor de IJsselvallei en betekent dat gebruik wordt gemaakt van een belangrijke basis van bestaande netwerken in het gebied. Het mooie van de IJsselvallei is dat er in de periode van 2019 tot en met 2022 het Masterplan IJsselvallei en het Werkboek implementatiefase tot stand zijn gekomen. Dit was een gebiedsproces waarbij acht werkateliers zijn georganiseerd en meer dan 100 verschillende partijen bij betrokken waren. Dit Masterplan en Werkboek worden gebruikt als belangrijke onderlegger voor deze Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS). Hoe deze tot stand zijn gekomen is beschreven in onderstaande paragraaf. Daarna wordt het proces van de totstandkoming van de LOS beschreven, variërend van het analyseren van documenten tot de participatie van het gebied in de ontwikkeling van de LOS.

1.1 Ontwikkelproces Masterplan en Werkboek IJsselvallei

De IJsselvallei is een prachtig gebied waar veel maatschappelijke opgaven samenkomen. Die opgaven zijn samengebracht in het Masterplan IJsselvallei. Het integrale gebiedsproces dat daaraan voorafging, startte in 2019 en vormt een belangrijk voortraject voor deze LOS.
In november 2020 is het Masterplan door de stuurgroep vastgesteld. Tijdens het totstandkomingsproces en de implementatie ervan - in de vorm van het Werkboek - hebben de stuur- en projectgroep samen met 'streekhouders', zoals agrarische en recreatieve ondernemers, belangenverenigingen, terreinbeherende organisaties, maatschappelijke organisaties en overheden (gemeenten, waterschap, provincie), gewerkt aan drie grote maatschappelijke opgaven: (1) klimaatadaptatie, (2) doorontwikkeling van de landbouw en versterken van het landschap in relatie tot biodiversiteit en (3) het versterken van cultuurtoerisme en de leefbaarheid.

Masterplan IJsselvallei 2020

De directe aanleiding voor het opstellen van het Masterplan was de opgave Vitaal landschap vanuit de VeluweAgenda 2030 en de constatering dat de Veluwe te kampen heeft met een steeds grotere stroom bezoekers en recreanten.

Daarnaast staan de natuurwaarden van de Veluwe sterk onder druk. Het Masterplan is tot stand gekomen onder leiding van een projectgroep met daarin vertegenwoordigers van provincie, waterschap, gemeenten, agrarische sector en natuurorganisaties en een breed samengestelde, deskundige stuurgroep. In bijlage 1 is een overzicht van de deelnemers opgenomen.

In de periode van 2019 tot en met 2022 hebben in totaal drie werkateliers en vijf gebiedsateliers plaatsgevonden om de opgaven uit het Masterplan vast te stellen en ze (integraal) verder te onderzoeken en uit te werken in een werkboek. Een overzicht van de thema's en deelnemers van de werk- en gebiedsateliers is te vinden in bijlage 2. In 2021 is gestart met de implementatiefase om daadwerkelijk tot uitvoeringsprojecten te komen. Het Werkboek is daarvan het verslag. De kansen om aan de gebiedsopgaven te werken staan erin beschreven en streekhouders en inwoners worden ermee uitgenodigd om gezamenlijk met de ontwikkeling van de IJsselvallei aan de slag te gaan.
Het gehele proces heeft geleid tot een brede (bestuurlijke) samenwerking in de IJsselvallei. Vooral de werk- en gebiedsateliers hebben veel commitment opgeleverd en tonen een enorme betrokkenheid van de deelnemers bij de toekomst van hun landschap. Hierop volgde de uitnodiging van de provincie Gelderland om als IJsselvallei LEADER-gebied te worden. De Stuurgroep Masterplan IJsselvallei heeft besloten hieraan deel te nemen waarop in februari 2023 is gestart met het opstellen van deze Lokale Ontwikkelingsstrategie. De betrokken partijen hebben zich financieel gecommitteerd aan de cofinanciering van LEADER IJsselvallei.

1.2 Werkwijze LOS en betrekken gebied

Met het Masterplan en Werkboek als fundament, zetten we door middel van het opstellen van deze LOS de betrokkenheid voort die is ontstaan tijdens deze gebiedsontwikkelingstrajecten en breiden we die verder uit. De LOS is in drie fases tot stand gekomen:

Fase 1: Lezen en luisteren

a) Analyse Masterplan IJsselvallei en Werkboek implementatiefase
Het Masterplan IJsselvallei en het Werkboek Implementatiefase is geanalyseerd op de prioriteiten vanuit het gebied. Dit is het fundament. Hierdoor zal – binnen de kaders van het Nationaal Strategisch Plan – een versnelling plaatsvinden van de voorgenomen koers van het Masterplan IJsselvallei.

Inzicht in de highlights vormt de belangrijkste basis voor richting en koers voor de LOS.

b) *Opstellen randvoorwaarden*
Uitgangspunt voor de LOS zijn de opgaves uit het Nationaal Strategisch Plan (NSP). Deze vormen de paraplu voor de regionale ontwikkeling en focus. Daarnaast wordt aangehaakt op en invulling gegeven aan het Masterplan en het Werkbroek implementatiefase. De doelstellingen en aandachtspunten uit het gebied zijn meegenomen en gedurende het proces verder concreter gemaakt. Zij vormen de kern van de LOS.

Fase 2: Ondervragen en ophalen

a) *Werksessies met klankbordgroep*
We hebben een speciale klankbordgroep opgericht waarmee we aan de slag zijn gegaan met de gebiedsdoelstellingen, de SWOT en de waarde van LEADER voor het gebied.

De klankbordgroep vervulde de rol als sparringpartner en heeft in het hele proces meegekeken met de resultaten. Vanuit deze resultaten is het gesprek gevoerd over de rode draad, raakvlakken, ontwikkelkansen en focus. De klankbordgroep is positief over de richting en thematiek en omarmt de gekozen strategie.

b) *Twee Streekcafés met inwoners en organisaties*
Voor breed draagvlak en input vanuit verschillende invalshoeken voor de thema's en kernactiviteiten, zijn twee streekcafés georganiseerd. Om zoveel mogelijk inwoners te bereiken en de gelegenheid te geven hieraan deel te nemen, vond één streekcafé in Wapenveld plaats, in het noordelijke deel van de IJsselvallei en één in Brummen, in het zuidelijke deel. *[Zie afbeelding 1]*. In totaal hebben 52 inwoners en organisaties de Streekcafés bezocht. Tijdens beide cafés is informatie opgehaald over wat er onder de bewoners en gebruikers leeft en wat zij belangrijk vinden. We hebben ook geïnventariseerd welke ontwikkelkansen en mogelijke projecten de inwoners zien voor het gebied. Daaruit zijn veel 'LEADER-waardige' ideeën en potentiële initiatieven naar voren gekomen, waarbij lokale kracht en (de behoefte aan) samenwerking en kennisdeling als sterke verbindende factoren een rol spelen.

Fase 3: Samenbrengen en samenvatten

De resultaten uit voorgaande stappen hebben we samengebracht in deze LOS. In de volgende hoofdstukken zijn deze thema's vertaald naar een duidelijke strategie, doelstellingen, activiteiten, organisatie en financiën.

Klankbordgroep LOS IJsselvallei

De klankbordgroep bestond uit: betrokken inwoners uit de verschillende gemeenten, agrarisch ondernemers, ondernemers in toerisme en recreatie, vertegenwoordigers van de gemeente Heerde, Epe, Voorst, Apeldoorn en Brummen, Veluwe op 1, Energiecoöperatie Heerde Energiek, dorpsbelang Oene, Stichting Promotie Epe, Vitale vakantieparken, , Stichting IJsselboomgaarden, Dorpshuis Nijbroek, Polder Nijbroek, Landschapsnetwerk Brummen, CO2L Farming Advies, Agrarische gebiedscoöperatie Zuidelijke IJsselvallei en Waterschap Vallei en Veluwe.

Afbeelding 2

Het elektrische Baron van der Feltz-gemaal aan de Bandijk in Terwolde.

Bron: Shavonne Korlaar

2 Gebiedsanalyse

De IJsselvallei bestaat uit een veelzijdig gebied, zowel landschappelijk als cultuurhistorisch. In dit hoofdstuk is de IJsselvallei geanalyseerd via de verschillende invalshoeken die in onze onderzoeksmethode zijn weergegeven. Allereerst wordt de opbouw van het gebied beschreven. Daarna de SWOT om de kansen en bedreigingen van de IJsselvallei te verduidelijken. Het daarna beschreven ontwikkelingsperspectief geeft de randvoorwaarden weer die vanuit EU-beleid gevormd zijn en vanuit het gebied. Dit om een kader op te stellen voor de gebiedsdoelstellingen waar de LEADER-aanvragen aan moeten voldoen.

2.1 Onderbouwing begrenzing gebied

De IJsselvallei is een helder afgebakend 'tussenlandschap', ingeklemd tussen het hooggelegen Veluwemassief en de IJssel. Er is sprake van een geleidelijke overgang van de zandige stuwwal, via soms natte en venige plekken gevoed door kwelwater, richting de rivierklei langs de IJssel. Het Veluwemassief en de IJsselvallei zijn nauw met elkaar verbonden door het watersysteem. Door de flankligging kenmerkt de IJsselvallei zich door een grote mate van verscheidenheid. Zo onderscheid de Veluweflank zich door haar kleinschalige karakter met afwisselende beekdalen met veengroei en hoger gelegen enken. De zuidelijke IJsselvallei is relatief het meest bebost met een afwisseling van landgoederen, beekdalen en landbouw. De noordelijke IJsselvallei heeft richting het noorden een geleidelijk opener karakter met relatief grootschalige landbouw en een afwateringsstelsel van weteringen.

Afbeelding 3

Bewerkte detailkaart met begrenzing LEADER-gebied IJsselvallei en het stedelijk gebied van Apeldoorn (grijs gearceerd).

De grens van het LEADER-gebied wordt gevormd door de gemeentegrenzen. Van de gemeente Apeldoorn vallen alleen de postcodes 7345, 7341, 7381, 7364, 7371, 7361 en 7325 ten oosten van de A50 binnen het gebied, met uitzondering van het stedelijk gebied van Apeldoorn.

Ook staat het aantal inwoners per 1 januari 2022 hierop aangegeven (CBS).

Bron kaart:
Provincie Gelderland

Hier liggen de historische IJsselhoeven en vertelt Polder Nijbroek en de hoogwatergeul het verhaal van ontginning en van waterveiligheid. Het gebied van de uiterwaarden en keien is typerend voor de mooiste rivier van Nederland: de IJssel.

Meer dan 80% van het grondgebruik heeft een agrarische oorsprong. Daarmee zijn de boeren in het gebied cruciaal voor het beheer van het landschap. De combinatie van het bijzondere watersysteem, de variatie in de ondergrond en de grote mate van agrarische bedrijvigheid, maken de IJsselvallei een interessant en logisch gebied voor opgaven zoals kringloop- en multifunctionele landbouw, klimaatadaptatie en versterking van de biodiversiteit.
Het hele gebied bestaat uit 27 dorpsgebieden en -kernen. Voor de inwoners, van zowel de kernen als het platteland, vormt de IJsselvallei een landschappelijk en recreatief prettige en aantrekkelijke leefomgeving. De waardering voor natuur en landschap en het recreatief gebruik ervan is groot. Daarnaast kan de IJsselvallei op toeristisch recreatief vlak van aanvul-lende betekenis zijn voor de Veluwe en als stedelijk uitloopgebied voor de grote steden in de omgeving.

Binnen het totale gebied zijn veel lokale samenwerkingen die de grote verbondenheid en be-trokkenheid van de inwoners met de IJsselvallei aantonen. Er is een grote motivatie om goed om te gaan met de leefomgeving. Voorbeelden van samenwerkingsverbanden zijn de Bekenstichting, het Nederlands Zuivelmuseum in Wapenveld, WaardeVOL Brummen en Coöperatie Polder Nijbroek.

De IJsselvallei telde 125.885 inwoners in januari 2022, exclusief de stadskern van Apeldoorn. Welke (delen van) gemeenten het gebied omvat is weergegeven in afbeelding 3. Het stedelijk gebied van Apeldoorn valt buiten het LEADER-gebied. Projecten in het stedelijk gebied komen daardoor niet in aanmerking. Een uitzondering hierop is mogelijk als een project gericht is op het verstevigen van de stad-landrelatie (zie 4.7.2 van het NSP).

2.2 SWOT IJsselvallei

In de SWOT-analyse worden de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen voor de IJsselvallei benoemd, met als doel te komen tot een duidelijke focus voor het gebied die (deels) aansluit bij de needs uit het NSP. De analyse is hieronder schematisch weergegeven.

Sterktes	Zwaktes
Klimaatadaptatie en -mitigatie	**Klimaatadaptatie en -mitigatie**
Landschappelijke waarden en diversiteit: bodem- en waterrijkdom, groot- en kleinschalig (open- en geslotenheid)	Onevenwichtige waterbalans, extremen van wateroverlast en verdroging
Samenwerking overheid, ondernemers, bewoners(groepen)	
Doorontwikkeling van de landbouw in relatie tot biodiversiteit	**Doorontwikkeling van de landbouw in relatie tot biodiversiteit**
Kansen kringloop- en multifunctionele landbouw door samenwerking akkerbouw en veehouderij	Onduidelijkheid ontwikkelingen landelijk gebied
Rijkdom aan natuurwaarden	Vergrijzing agrariërs
	Eenzijdige waardering van agrariërs (enkel voedselproducent)
	Ruimtelijke claims (woningmarkt, (verrommeling) stadsrand)
Plattelandsversterking door cultuurtoerisme, verbetering leef-baarheid en bevordering werkgelegenheid	**Plattelandsversterking door cultuurtoerisme, verbetering leef-baarheid en bevordering werkgelegenheid**
Toeristisch onderdeel van het sterke merk Veluwe	Identiteit van het totale gebied (merkontwikkeling), afzwakking landschapstypen
Energie bij bewoners en ondernemers (actief, krachtige kernen, goed georganiseerd)	Voorzieningen kleine kernen
Prettig leefklimaat: veel groen, rust en ruimte beschikbaar	Vervoer, bereikbaarheid, duurzame mobiliteit
IJsselhoeven	Beperkt (boekbaar) recreatief aanbod in de IJsselvallei
Veelzijdige relaties met water	

Kansen	Bedreigingen
Klimaatadaptatie en -mitigatie	**Klimaatadaptatie en -mitigatie**
Het complete 3de waterverhaal van NL (rivieren, beken, sprengen, weteringen, polder Nijbroek)	Drinkwaterwinning Vitens: verdubbeling drinkwatercapaciteit (infiltratie op Veluwe en/of water vasthouden tegen verdroging van de Veluwe) -> Veluwe grootste drinkwatervoorraad van Nederland: zuinig mee om gaan
Het nieuwe waterdenken; water vasthouden, vertragen, dan afvoeren	Onhoudbaar bodem en watersysteem
Inzetten van gebruik van bodem, landschap, water	Verdroging natuur en landbouw
Doorontwikkeling van de landbouw in relatie tot biodiversiteit	**Doorontwikkeling van de landbouw in relatie tot biodiversiteit**
Meer dan 80% van het grondgebruik is van oorsprong agrarisch	Verdroging natuur en landbouw
Nieuwe verdienmodellen met positief effect biodiversiteit	Uitputting bodem
Watersystemen gebruiken	Verschraling van de landbouw
Verbinden landbouw, natuur en toerisme (multifunctionele landbouw)	Onduidelijkheid over de landbouwtransitie (verandering landbouw)
Landschap inrichting en bodem als middel	Te veel (subsidie)regelingen
Hoge natuur(belevings-)waarde	
Groenblauwe dooradering voor verbetering biodiversiteit	
Streekproducten; professionaliseren en stimuleren korte ketens voor bewoners en bezoekers (t.b.v. landschap)	
Plattelandsversterking door cultuurtoerisme, verbetering leefbaar heid en bevordering werkgelegenheid	**Plattelandsversterking door cultuurtoerisme, verbetering leef-baarheid en bevordering werkgelegenheid**
IJssel: de mooiste rivier van Nederland	Vergrijzing
Landschappelijke kwaliteit	Druk op sociale voorzieningen
Toerisme: leefbaarheid bewoners, bezoekers naar de flanken, routes, paden, verblijfsrecreatie	Toenemende recreatiedruk op de Veluwe en stedelijke uitloopgebieden
Ontwikkelingsmogelijkheden voor toeristisch doelgroepgericht aanbod	Beperkte toegankelijkheid van landschap in de IJsselvallei
(Boerderij)educatie	Verdwijnen erfgoed
Belevingsgebieden Ambachtelijke Veluwe en Industriële Veluwe	Groeiend tekort aan vrijwilligers
Rijk aan cultuurhistorie: verhalen om te vermarkten	

2.3 Ontwikkelingsperspectief

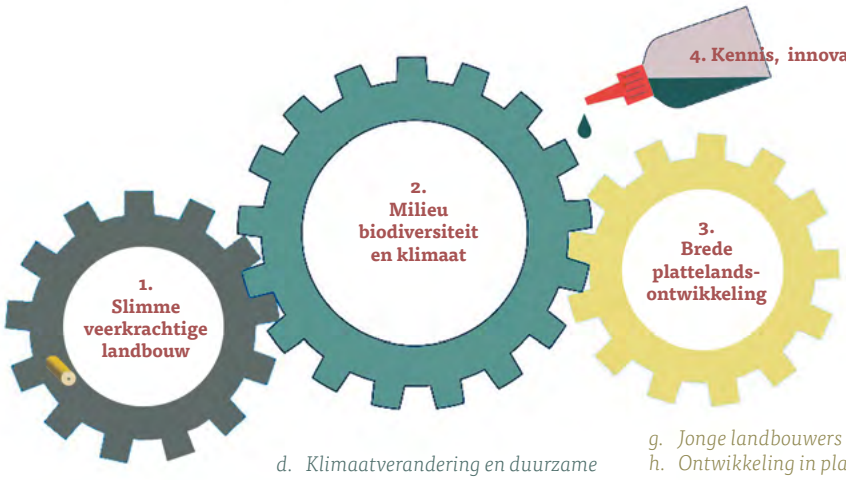
Nationaal Strategisch Plan – voorwaarden vanuit Europa

LEADER is een breed programma voor de ontwikkeling van de plattelandseconomie. Het maakt onderdeel uit van het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). In het Nationaal Strategisch Plan (NSP) staat aangegeven hoe de Europese en nationale middelen ingezet gaan worden en hoe deze gaan bijdragen aan de doelen van het Europese landbouw- en plattelandsbeleid.

Afbeelding 4

Doelen NSP

Bron: Nationaal Strategisch Plan GLB 2023-2027

a. *Een leefbaar landbouwinkomen en voedselzekerheid*
b. *Concurrentie vermogen*
c. *Positie in de waardeketen*
d. *Klimaatverandering en duurzame energie*
e. *Efficiënty beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht*
f. *Bescherming van de biodiversiteit*
g. *Jonge landbouwers*
h. *Ontwikkeling in plattelandsgebieden*
i. *Maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft veilig, voedzaam en duurzaam voedsel, voedselverspilling en dierenwelzijn*

In afbeelding 4 op de vorige pagina zijn de drie hoofddoelen en negen specifieke doelen weergegeven, waarop wordt ingezet binnen het NSP. Daarnaast moeten alle projecten bijdragen aan kennis, innovatie en netwerkvorming.

In onze LOS wordt ingezet op de NSP doelstellingen D, E, F en H:

Doel D: Klimaatverandering en duurzame energie

Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, duurzame energie te bevorderen of ontwikkeling van weerbare teelsystemen.

Doel E: Efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen

Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen.

Doel F: Bescherming van biodiversiteit

Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitatten en landschappen.

Doel H: Ontwikkeling in plattelandsgebieden

Bevorderen van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, sociale inclusie of lokale ontwikkeling, met inbegrip van bio-economie en duurzame bosbouw.

Daarnaast heeft ieder gebied de keuze om aan ieder van de andere doelen van het NSP bij te dragen. In de IJsselvallei zijn de thema's uit het Masterplan, het Werkboek en de onderzoeksfase van de LOS bij meerdere andere NSP-doelen onder te brengen. In hoofdstuk 3 worden de gebiedsdoelen voor de IJsselvallei uitgebreid toegelicht en uitgewerkt.

Prioriteiten in de IJsselvallei - voorwaarden vanuit het gebied
Voor de inzet van LEADER hebben we uit de gebiedsanalyse een aantal prioriteiten afgeleid. Deze zijn in de tabel hieronder gekoppeld aan de needs die in het NSP zijn opgenomen voor LEADER.

Een belangrijk punt dat naar voren komt is de (ontwikkel-)behoefte om samen te werken aan water-, klimaat- en landschapsbeheer om in te spelen op klimaatverandering en het effect op de waterhuishouding. Extremen van wateroverlast en verdroging in combinatie met drinkwaterwinning, maken het huidige watersysteem onhoudbaar. Het 'nieuwe waterdenken' biedt een kans als randvoorwaarde in de ontwikkelingsmogelijkheden in de IJsselvallei.

Het tweede belangrijke punt is het grotendeels agrarisch grondgebruik in de IJsselvallei en de hoge rijkdom aan natuurwaarden en landschappelijke kwaliteit. Opgaven voor verduurzaming van de landbouw en het verhogen van de biodiversiteit kunnen hieraan gekoppeld worden. We zien kansen om natuurwaardes te beschermen, versterken en ontwikkelen met de juiste balans tussen rust en reuring. Nieuwe verdienmodellen, streekproducten en samenwerkingen spelen hierin een rol.

Als derde belangrijke punt komen de toeristisch- en recreatieve waarden van de IJsselvallei naar voren. Zowel voor de IJsselvallei zelf, als voor de Veluwe en de steden Zwolle, Apeldoorn, Deventer en Zutphen, liggen hier ontwikkelingsmogelijkheden die mede de leefbaarheid in de IJsselvallei kunnen vergroten. Door vrijetijdsvoorzieningen voor de juiste doelgroepen te ontwikkelen kan de leefbaarheid versterkt worden en daarmee ook het aanwezige cultureel erfgoed behouden blijven en beter beleefbaar gemaakt. Er is behoefte aan het toegankelijk en beleefbaar maken van het aanwezige water, waaronder de IJssel, en de aanwezige natuur in het gebied. Daarmee kan zowel door de mensen uit het gebied bij andere inwoners en bij bezoekers waardering en bewustwording tot stand komen en daarmee een betere instandhouding.

In onderstaande tabel zijn de prioriteiten uit het gebied getoetst aan de NSP Needs. Hier kan gezien worden dat er voldoende raakvlakken zijn in de gebiedseigen prioriteiten en de NSP Needs.

Prioriteiten in de IJsselvallei

Masterplan	Werkboek	Klankbordgroep	Streekcafés
klimaatverandering en klimaatadaptatie	omgaan met klimaatverandering en maximaal vasthouden van water	klimaatverandering tegengaan en ons aanpassen aan klimaatveranderingseffecten d.m.v. ingrepen in het landschap	inspelen op klimaatverandering door samen te werken aan water-, klimaat- en landschapsbeheer
verduurzaming landbouw en verhogen biodiversiteit	ontwikkelen natuurinclusieve landbouw en bevorderen 'korte keten' van boer tot bord	robuuste landbouw en biodiversiteit bevorderen door optimalisatie positieve effecten op natuurgebieden en het versterken van het boerenland	natuurwaardes beschermen, versterken en ontwikkelen met juiste balans rust/reuring
versterken cultuurtoerisme en leefbaarheid	Versterken cultuurtoerisme en leefbaarheid	plattelandsversterking door cultuurtoerisme, verbetering leefbaarheid en bevordering werkgelegenheid	versterken biodiversiteit i.c.m. met bijv. landbouw
			nieuwe verdienmodellen, streekproducten en samenwerkingen
			leefbaarheid versterken door ontwikkeling vrijetijdsvoorzieningen i.c.m. versterken en beleefbaar maken cultureel erfgoed
			sociale cohesie versterken door netwerken en samenwerkingsverbanden te stimuleren
			water en natuur toegankelijk en beleefbaar maken voor bewustwording en instandhouding

• N.23: Aantrekkelijker platteland voor wonen en recreëren	• N.24: Aantrekkelijker ondernemers- en werkklimaat	• N.12: Klimaatmitigatie: lagere broeikasgasemissies en grotere koolstofvastlegging	• N.15: Betere chemische en biologische waterkwaliteit	• N.13: Klimaatadaptatie: lagere ecologische, economische schade en waterkwantiteit	• N.16: Versterkte natuurlijke weerbaarheid en waterbergend vermogen landbouwbodems	• N.17: Betere luchtkwaliteit: minder emissies van broeikasgassen, geurstoffen en fijnstof	• N.18: Meer en herstel van biodiversiteit	• N.19: Behoud en herstel van (cultuur)landschappen	***NSP Needs***
x		x	x	x	x				
x			x	x	x		x	x	
x	x							x	
				x					
x	x				x		x	x	
x	x							x	
x		x	x	x	x		x	x	
x		x	x	x	x	x	x	x	
x	x							x	
x		x	x	x	x		x	x	
x	x		x				x	x	
x	x		x	x	x		x	x	
x	x								
x	x							x	
x	x								
x				x			x		

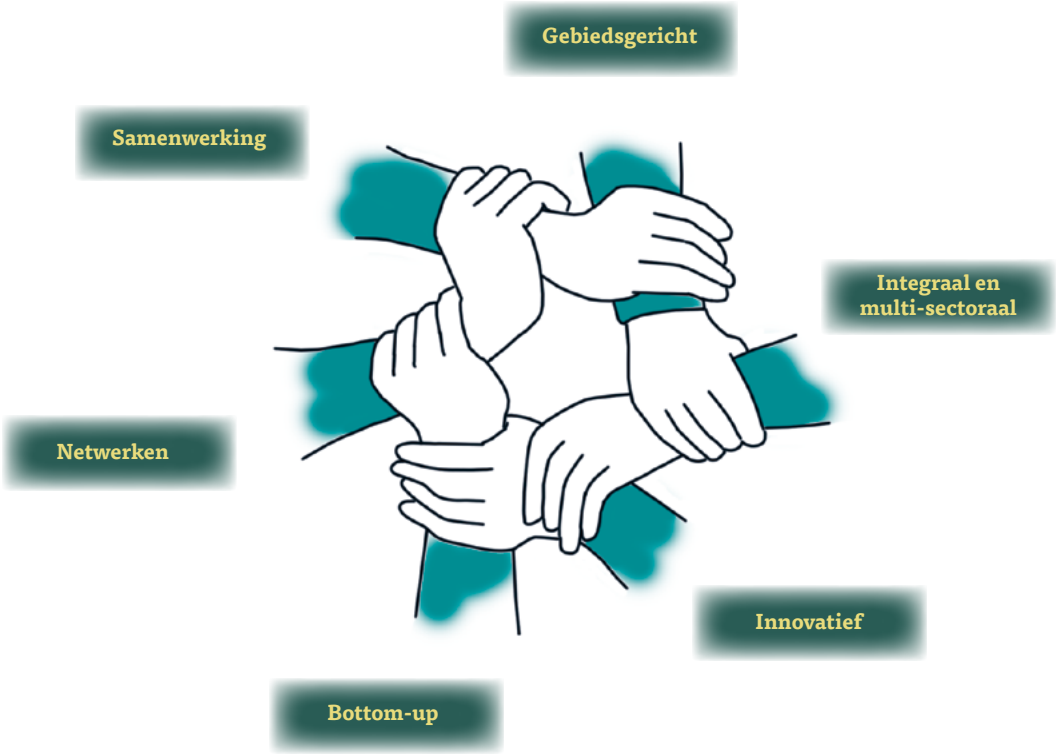
3 Strategie

De prioriteiten die in voorgaand hoofdstuk zijn beschreven, vormen het kader van de strategie. Vanuit de strategie zijn gebiedsdoelstellingen opgesteld. Deze gebiedsdoelstellingen worden verder geconcretiseerd in subdoelstellingen en effecten van projecten die we met LEADER in de IJsselvallei willen behalen.
Daarbij willen we nogmaals de meerwaarde van LEADER belichten, waarbij het binnen LEADER altijd gaat om initiatieven van lokale bewoners, ondernemers en organisaties die meerwaarde hebben voor het gebied en die bijdragen aan de thema's en doelen van de gebiedsstrategie. [Zie afbeelding 5]. Daarnaast sluit de LOS aan op het Masterplan IJsselvallei en daarmee ook op regionaal en gemeentelijk beleid. In onderstaand figuur staat duidelijk weergegeven waar LEADER voor staat.

Afbeelding 5

Toegevoegde waarde LEADER

Bron: Brochure LEADER Netwerk Nederland, oktober 2021

3.1. De strategie voor lokale ontwikkeling in de IJsselvallei

De IJsselvallei, de mooiste vallei van Nederland?
De IJsselvallei wordt vaak beschouwd als een prachtige streek vanwege de combinatie van natuurlijke schoonheid met de kronkelende rivier de IJssel en uitgestrekte weilanden. Ook zijn er diverse natuurgebieden en bossen te vinden in de IJsselvallei. Daarnaast is de IJsselvallei rijk aan cultuurhistorie, met historische dorpen, steden en diverse kastelen en landgoederen. Al deze elementen maken de IJsselvallei tot een bijzonder mooi gebied om te ontdekken, beleven en van te genieten. Dit geldt vooral voor de inwoners van het gebied. Daarnaast zeker ook voor de bezoekers en gebruikers 'van buiten' als uitloopgebied voor de Veluwe en de grotere steden in de omgeving. Er liggen kansen om deze unieke gebiedswaarden nog verder te versterken middels LEADER IJsselvallei.

Het is daarbij belangrijk om het landschap en de natuurwaardes zo veel mogelijk te beschermen, behouden, ontwikkelen en versterken. Een belangrijk uitgangspunt is om balans te hebben in rust en reuring. Het stimuleren van gebiedsontwikkeling zal optimaal bijdragen aan bodem-, landschaps- en waterbeheer zodat er versterking is biodiversiteit en natuurontwikkeling.

Transitie in de landbouw
De transitie in de landbouwsector speelt ook een belangrijke rol. Gezien het grotendeels agrarisch grondgebruik en de hoge natuurwaarden en landschappelijke kwaliteit in het gebied liggen hier ontwikkelmogelijkheden, bijvoorbeeld door in te zetten op kringloop- en multifunctionele landbouw en natuurinclusieve landbouw. Het is kansrijk om functies slim te combineren tot andere verdienmodellen voor diensten/producten en belevenissen. Op deze manier blijft tevens cultuur en ambacht in stand. De groeiende trend van streekproducten en -diensten zal hierin van sterke meerwaarde zijn voor de IJsselvallei. Het versterkt ook de relatie tussen de boer en de burger en het buitengebied en de stad.

Verhalen vertellen we samen
Er liggen vele verhalen in het gebied verscholen die kansen bieden om het landschap en het cultureel erfgoed nog meer beleefbaar kunnen maken voor bewoners en bezoekers. Het aantrekken van de juiste doelgroepen is daarbij belangrijk, waarbij de focus ligt op de inzichtzoeker of kwaliteitstoerist. Deze doelgroep staat bekend als cultuur- en natuurliefhebber. Naast de bevordering van het gebruik van en waardering voor het gebied door de inwoners, kan dit een aanvulling zijn voor de Veluwe en de omliggende grotere steden om de juiste bezoekers meer te spreiden. Er is passend aanbod nodig voor de doelgroep. Het versterken van natuur- en waterbeleving is daarbij belangrijk. Door de juiste focus aan te brengen draagt vrijetijdseconomie bij aan de leefbaarheid en het voorzieningsniveau in dorpen en steden.

Samenwerken als lokale kracht
Het benutten van de koppelkansen tussen sectoren en organisaties zorgt ervoor dat lokale kracht optimaal benut wordt. Elkaar versterken en samenwerken is daarbij een belangrijk streven. Bovendien is het belangrijk om ook kleinere projecten en pilots te realiseren. Door deze brede gebiedsaanpak kan kennisdeling en netwerkvorming verder tot stand komen en worden initiatieven verder ontplooit. Belangrijk hierbij is positieve energie creëren en daarmee mooie projecten tot stand brengen voor diverse generaties in de samenleving. Want alleen samen kan de IJsselvallei ontwikkeld worden als mooiste vallei van Nederland!
Conclusie is dat er vanuit de strategie drie hoofdthema's gefilterd kunnen worden, waar door middel van gebiedssamenwerking aan gewerkt gaat worden:

1. *Landschap, klimaat en water – goed voor natuur en maatschappij;*
2. *Natuur en agro – versnelling van de landbouwtransitie;*
3. *Leefbaar en beleefbaar – cultuur en vrijetijdsvoorziening voor alle generaties.*

Daarbij horen de volgende randvoorwaarden voor de LAG om projecten te stimuleren en faciliteren:

a. Samenwerking tussen organisaties, overheden en inwoners;
b. Kennisdeling om goede invulling te kunnen geven aan de thema's;
c. Ondersteuning bij planontwikkeling en het vinden van de juiste kennis en expertise.

Bovenstaande strategie vertaalt zich in de volgende gebiedsdoelen en subdoelen:

Gebiedsdoel 1: LANDSCHAP, KLIMAAT EN WATER
De IJsselvallei versterken en ontwikkelen om klimaatverandering tegen te gaan en ons aan te passen aan de effecten ervan. Door middel van grond-, water- en landschapsgebruik.
De IJsselvallei ontwikkelt zich komende jaren tot een weerbaar en veelkleurig landschap. Het natuurlijke landschap van de rivier de IJssel en het broek- en bekenlandschap op de oostrand van de Veluwe bestaat uit karakteristieke onderdelen. Beken en sprengen, weteringen, veengebieden, zandruggen, oeverwallen en zware kleiafzettingen. Om de IJsselvallei in de toekomst optimaal te beschermen en te versterken, is het nodig om op basis van het natuurlijke landschap in te zetten op een juiste aanpak en maatregelen om goed om te gaan met klimaatverandering en de effecten daarvan. Het ontwikkelen van initiatieven die bijdragen aan een sterk bodem- en watersysteem is hierbij belangrijk.

Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld door het vasthouden en vertragen van het neerslagoverschot, het watersysteem zowel natuurlijk als op een nieuwe manier inzetten door het aantrekkelijker en zichtbaarder te maken in het landschap. Ook kan klimaatverandering tegen worden gegaan door bodem, (klimaat)bossen en landschap in te zetten of aan te passen op de klimaatveranderingseffecten. Door bijvoorbeeld het vastleggen van CO_2 in de natuur, agroforestry en in te zetten op een gezonde bodem, ontwikkeling van natuurlijke oevers en gebruik te maken van het natuurlijke watersysteem.
Kennisontwikkeling, innovatie, netwerkvorming en kennisoverdracht zijn hierin ook belangrijk. Het faciliteren van informatievoorziening kan hierin bijvoorbeeld een rol vervullen.

Gebiedsdoel 1 heeft drie subdoelen, namelijk:

1 *Versterken van bodem- en watersystemen en vergroten van biodiversiteit.*

Voorbeelden: aanpassen van grondgebruik door ontwikkeling en herstel van natte natuur, ecologisch slootbeheer, bescherming van rivieroevers, aanleg natuurlijke oevers, ontwikkeling rabatbossen en vasthouden en vertragen van neerslagoverschot.

2 *Aanpassingen in het landschap om bodem- en watersystemen te versterken in de agrarische sector.*

Voorbeelden: het aanleggen van bloemrijke akkerranden en gebiedseigen landschapselementen, behoud van houtwallen, aanleg van poelen, telen van alternatieve gewassen, voedselbossen, vergroenen van erven en duurzaam maaiselbeheer.

3 *Inzetten op bewustwording en kennisontwikkeling in de samenleving om bodem- en watersystemen te versterken.*

Voorbeelden: het verbeteren van informatievoorziening bij bedrijven en burgers, laagdrempelige innovatieve kennisprogramma's, groene infrastructuur en natuurlijke landselementen.

LANDSCHAP, KLIMAAT EN WATER

De IJsselvallei versterken en ontwikkelen om klimaatverandering tegen te gaan en ons aan te passen aan de effecten ervan. Door middel van grond-, water- en landschapsgebruik.

	Effecten van de projecten:	aantal projecten
1	*Toenemende biodiversiteit door aanpassingen in het landschap om bodem- en watersystemen te versterken op gebieds-, bedrijfs- of dorpsniveau.*	*1-2*
2	*Sterke toename van aanpassingen in het landschap in de agrarische sector, om bodem- en watersystemen te versterken door concrete activiteiten.*	*1-3*
3	*Bewustwording en kennisontwikkeling over laagdrempelige aanpassingen in het landschap om bodem- en watersystemen is versterkt.*	*1-2*

Gebiedsdoel 2: NATUUR EN AGRO

De natuur beter en beleefbaar maken. Daarbij boeren helpen bij het maken van slimme keuzes om kringloop- en multifunctionele landbouw en biodiversiteit te versterken. Door middel van samenwerkingen en het opzetten van nieuwe verdienmodellen.
De IJsselvallei is een gebied met hoge ecologische waarde. De natuur is van onderscheidend vermogen en dat kan nog verder versterkt worden. Door het verbeteren van het beheer op verschillende manieren. De samenleving speelt een steeds grotere rol als het gaat om bescherming, beheer, ontwikkeling en het schoonhouden van de natuur. Natuur is een verbindend element tussen mensen, organisaties en andere sectoren zoals landbouw en het sociale domein. Daarvoor kan natuur toegankelijker gemaakt worden door bijvoorbeeld het creëren van belevingsplekken. Het is daarbij belangrijk dat er ook voldoende rust en ruimte is om de natuur in balans te houden en biodiversiteit te versterken.

Ook landbouw is van grote waarde in de IJsselvallei. Meer dan 80% van het grondgebruik is van oorsprong agrarisch. Het belang van het versterken van zowel landbouw als natuur zien we als een unieke waarde voor de IJsselvallei. Door natuur met landbouw te verbinden in activiteiten, wordt het platteland nog meer beleefbaar. Dit kan op verschillende manieren zoals het verbouwen van gewassen die goed zijn voor de landbouw en de biodiversiteit, als

het ontwikkelen van nieuwe (innovatieve) agrarische verdienmodellen, die een positieve natuurimpact hebben.

Ook het stimuleren van kringloop- en multifunctionele landbouw en meer lokale afzet van streekproducten of het aanbieden van nevenactiviteiten binnen de zorg, dienstverlening of vrijetijdseconomie zijn goede voorbeelden om de transitie in de landbouw te realiseren. Met deze multifunctionele landbouw combineren agrarische bedrijven hun productie en omgeving met het leveren van diensten aan de samenleving. Voorbeelden zijn zorglandbouw, boerderijeducatie, boerderijwinkels/korte ketens, agrarische kinderopvang, agrarisch natuurbeheer en agrotoerisme. Dit kan ook als middel gebruikt worden om de consumenten dichter bij de agrarische sector te brengen, bij het landelijk gebied en de natuur. Het is hierbij van belang om de agrarische sector te ondersteunen bij het maken van slimme keuzes om die juiste verdienmodellen te realiseren. Het uitwisselen van kennis en verbinden van juiste samenwerkingspartners is een belangrijke succesfactor voor deze projecten.

Gebiedsdoel 2 heeft drie subdoelen, namelijk:

1 *Natuurwaarden beschermen en versterken, door inzet van beheer en ontwikkeling.*

Voorbeelden: het aanleggen van bufferzones, groene corridors en herstel van natte natuur gebieden, toegankelijk maken van geschikte natuur, passende beleefplekken creëren, gezamenlijk beheer en onderhoud.

2 *Verbreding en versterking van gebiedskringlopen, kringloop- en multifunctionele landbouw en natuurinclusieve landbouw, door inzet van nieuwe samenwerkingsvormen en verdienmodellen van landeigenaren.*

Voorbeelden: verkenning voor experimenten in precisielandbouw, zones met natuur inclusieve landbouw rondom kwetsbare en drooggevoelige natuurgebieden, duurzaam maaiselbeheer, samenwerking stad, dorp en buitengebied, kringloopbenadering van voer- en mestuitwisseling.

3 *Gebiedsidentiteit en -verhaal vertalen in nieuwe landbouw producten/diensten en belevingen in de natuur.*

Voorbeelden: collectieve afzet en vermarkten van lokale producten, musea of informatiepunten, professionaliseren collectieve samenwerkingen korte ketens, landschapsbiografie of landschapsiconen/doorkijkvensters.

NATUUR EN AGRO

De natuur beter en beleefbaar maken. Daarbij boeren helpen bij het maken van slimme keuzes om kringloop- en multifunctionele landbouw en biodiversiteit te versterken. Door middel van samenwerkingen en het opzetten nieuwe verdienmodellen.

	Effecten van de projecten:	aantal projecten
1	*Natuur is meer beleefbaar door verbetering van toegankelijkheid, belevingsplekken en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor rust en bescherming.*	*1-4*
2	*Verbindingen tussen de gemeenschap en het platteland zodat er meer lokaal voedsel geconsumeerd wordt.*	*2-4*
3	*Versterking van kennisontwikkeling over en realisatie van nieuwe verdienmodellen over duurzaam voedsel en nevenactiviteiten in de agrarische sector.*	*1-5*

Gebiedsdoel 3: LEEFBAAR EN BELEEFBAAR

Het platteland samen aantrekkelijker maken door cultuurversterking, duurzame vrijetijdsvoorzieningen en verbeteren van leefbaarheid voor alle generaties.
Door middel van het realiseren van nieuwe producten/diensten en het vertellen van verhalen, van vroeger en nu. Het versterken van het platteland draagt bij aan leefbaarheid en beleefbaarheid. En aan de sociaal maatschappelijke opgaves om het voorzieningsniveau in het buitengebied op peil te houden, om te wonen, werken en recreëren. De totaliteit van de IJsselvallei is van grote toeristische waarde door de diversiteit aan landschap, cultuurhistorie, natuur en landbouw.

Daarnaast kan de IJsselvallei op het gebied van toerisme en recreatie van aanvullende betekenis zijn voor de Veluwe en als stedelijk uitloopgebied voor de grotere steden in de omgeving.

Bij het stimuleren van vrijetijdsontwikkeling is de balans tussen rust en reuring van essentieel belang. Het richten op de inzichtzoeker of kwaliteitstoerist geeft hierin een mooie focus om juiste doelgroepen aan te trekken, namelijk cultuur- en natuurliefhebbers. Het gaat hierbij ook om het ontsluiten van mooie plekken voor bewoners en bezoekers, jong en oud. Hierbij speelt de gastheerschapsfunctie van het gebied een belangrijke rol, zodat men bewust met het landschap omgaat en meer leert over het gebied. Bovendien biedt het kansen om de geschiedenis zichtbaar en beleefbaar te maken. Door middel van nieuwe innovatieve producten en diensten kunnen vraag en aanbod beter op elkaar aangesloten worden. Te denken valt aan duurzame vrijetijdsconcepten, verbetering van duurzame mobiliteit, maar ook meer voorzieningen in de kleine kernen. Voorbeelden zijn het ontwikkelen van ontmoetingsplekken en musea. Voor stichtingen en verenigingen kan het hierbij kansrijk zijn om een eigen toekomstvisie te ontwikkelen, zodat er collectief aan projecten gewerkt kan worden. Het aandachtspunt om voldoende vrijwilligers te binden en te behouden is hierbij ook van essentieel belang. De koppelkansen gericht op leefbaarheid en beleefbaarheid vragen om verbindende schakels, kennis, netwerk en ondersteuning.

Gebiedsdoel 3 heeft drie subdoelen, namelijk:

1 *Versterken van cultureel erfgoed, door inzet op nieuwe belevingsvormen voor oude ambachten, aanjagen van nieuwe ambachten en het culturele verhaal overbrengen.*

Voorbeelden: oude ambachten vertalen in nieuwe of innovatieve belevingsvormen zoals virtual reality, toegankelijk maken van erfgoed en oude ambachten, verbinden ambacht met kunst en cultuur, binden en behouden vrijwilligers, kennisprogramma's, cultuurmakers als aanjager, en samenwerking tussen marketingorganisaties en partijen om verhalen te verbinden en te vertellen.

2 *Het stimuleren van duurzame vrijetijdseconomie, door nieuwe producten, diensten en samenwerkingen voor kwaliteitstoerisme.*

Voorbeelden: gebiedsarrangementen samenwerkingen tussen verblijfsrecreatie, dagrecreatie, horeca en andere sectoren, duurzame mobiliteit zoals een elektrisch treintje, routeontwikkeling en verbinden klompenpaden en passend evenementenaanbod. Het aanbod aan laten sluiten bij de vraag naar producten en diensten in de vrijetijdseconomie.

3 *Het versterken van de gastheerschapsfunctie om spreiding en balans tussen de Veluwe en de IJsselvallei te realiseren en het gebiedsverhaal te vertellen.*

Voorbeelden: informatie- en inspiratiecentra, themaroutes, data en monitoring ten behoeve van bestemmingsmanagement, ondernemers en lokale mensen inzetten als gebiedsambassadeurs om verhalen te vertellen en aan te sluiten met passende campagnes om de identiteit van de IJsselvallei te profileren.

LEEFBAAR EN BELEEFBAAR

Het platteland samen aantrekkelijker maken door cultuurversterking, duurzame vrijetijdsvoorzieningen en verbeteren van leefbaarheid voor alle generaties. Door middel van: het realiseren van nieuwe producten/diensten en het vertellen van verhalen, van vroeger en nu.

	Effecten van de projecten:	aantal projecten
1	*Oude ambachten zijn versterkt en verbreed door nieuwe belevenissen en verhalen.*	*2-7*
2	*Passend vrijetijdsaanbod voor inzichtzoekers/kwaliteitstoerisme is ontwikkeld.*	*3-5*
3	*Spreiding van bezoekers en verbeteren gastheerschapsfunctie door gebiedskennis over te dragen via speciale punten, gerichte campagnes en inzetten van ondernemers als ambassadeurs.*	*2-5*

4 Activiteitenplan

In dit hoofdstuk worden de basisactiviteiten van de Lokale Actiegroep beschreven om de hiervoor beschreven strategie uit te voeren en de gebiedsdoelen en resultaten te behalen.

4.1 Uitvoering van projecten
Na de vaststelling van de IJsselvallei als LEADER-gebied en het instellen van de LAG, gaat de uitvoering van de LOS IJsselvallei van start. De insteek is dat alle projecten aansluiten bij de doelstellingen die beschreven staan in hoofdstuk 3. De inhoud is leidend, de vorm is volgend.

4.2 Samenwerking
Samenwerking tussen en met de verschillende initiatieven en organisaties is van cruciaal belang voor het gebied. Er zal samenwerking plaatsvinden op projectniveau doordat de LEADER-coördinator organisaties en ondernemers zal betrekken bij gelijksoortige initiatieven en projecten. Daarnaast wordt samenwerking gestimuleerd door het organiseren van de bijeenkomsten ambassadeursnetwerk, streekcafés, LEADER-tour en samenwerkingsoverleggen met andere gebieden. Hierin worden een diversiteit aan betrokken partijen, bewoners, ondernemers en geïnteresseerden bijgepraat over lopende projecten en mogelijke samenwerkingsvormen. Van elkaar leren kan inspireren, maar ook versterken en zo tot nog meer bereik van de doelen leiden.

We zijn voornemens om met andere LAG-en en LEADER-gebieden in de omgeving van de IJsselvallei actief kennis uit te wisselen, elkaar te inspireren en/of een samenwerkingsproject te starten om initiatieven te ondersteunen die gericht zijn op het vermarkten van de producten en diensten uit de IJsselvallei en omgeving. Te denken valt aan nieuwe verdienmodellen bij de ontwikkeling naar multifunctionele landbouw en verblijfrecreatie binnen het cultuurtoerisme. We zien hierbij aanknopingspunten om met de LEADER-gebieden Achterhoek, Salland en GEUS samenwerking te verkennen. Ook bij de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen op het gebied van verblijfsrecreatie binnen het cultuurtoerisme biedt kansen tot samenwerking met deze gebieden. Het uitwisselen van kennis en verbinden van juiste samenwerkingspartners is voor ons een belangrijk aandachtspunt.
Gezien de beperkte looptijd van het programma lijkt het ons niet realistisch om één of meer samenwerking in relatie tot projecten te ontwikkelen met andere LEADER-gebieden in andere lidstaten. Als er mogelijkheden zijn voor internationale samenwerking op het gebied van kennisontwikkeling kunnen we dit integreren in onze activiteiten.

4.3 Aanjaagactiviteiten
De LAG zet in op aanjagen, verbinden en kennisdelen. Het gaat hierbij vooral om procesmatige activiteiten, in samenwerking met gebiedspartners. De activiteiten dragen bij aan het creatiever en ambitieuzer maken van projecten. Wij gaan hiervoor verschillende activiteiten uitvoeren:

- Communicatie via regionale en sociale media over de LEADER-thema's (online en offline);
- Ontwikkeling van de website LEADER IJsselvallei waardoor enthousiaste bewoners en bedrijven elkaar kunnen inspireren en ook kunnen leren van elkaar. (Potentiële) initiatiefnemers vinden hier informatie over de eerste te nemen stappen;
- Intake gesprekken met en begeleiding van (potentiële) initiatiefnemers om verder in te zetten op het aanvragen van een LEADER-project. Indien van toepassing, wordt gezocht naar expertise in het gebied om de initiatiefnemer verder te ondersteunen in het voorgenomen initiatief.
- Bijeenkomsten van het LEADER-ambassadeursnetwerk zetten in op organisaties die actief zijn in het LEADER-gebied in de IJsselvallei die contact hebben met ondernemers, bewoners en organisaties die mogelijk interesse hebben in LEADER. Hierdoor wordt het bereik van LEADER-informatie vergroot, dat weer bijdraagt aan de versterking van de doelen.

Ambassadeursnetwerk

Het ambassadeursnetwerk bestaat uit de LAG-leden, de betrokken overheden. LTO Noord, Veluwe op 1, Visit Veluwe, Agrarische Natuurverenigingen, Leisurelands, natuurorganisaties, Bekenstichting, dorpsbelangen en bewonersverenigingen.

- Streekcafés worden gehouden voor bewoners, ondernemers en organisaties die geïnteresseerd zijn in LEADER om inspiratie te geven, kennis te delen en samenwerking te versterken. Hierin wordt informatie gegeven en de recente ontwikkelingen van LEADER-projecten in dit gebied toegelicht.
- In de LEADER-tour wordt een LEADER-project binnen of buiten dit gebied bezocht om projectdeelnemers, (potentiële) aanvragers en geïnteresseerden te inspireren tot samenwerking, kennisdeling en versterken van de gebiedsdoelen.
- Samenwerkingsoverleg met andere gebieden binnen en buiten Europa om samenwerkingsprojecten te verkennen, te leren van elkaars aanpak en informatie uit te wisselen.
- Promotie tijdens bijeenkomsten van derden: de LAG bekijkt op ad hoc basis aan de hand van binnenkomende uitnodigingen van events van derden of het zinvol is om daar vanuit LEADER IJsselvallei aanwezig te zijn en ons programma onder de aandacht te brengen.

In bijlage 3 staat een verdere toelichting van de bovenstaande activiteiten.

4.4 Deskundigheidsbevordering

De deskundigheid wordt op diverse manieren versterkt:

- Via de competenties van de LAG;

Omdat de leden van het LAG diverse achtergronden en expertises hebben, worden de projecten aangevuld met kennis uit dit gremium.

- Via de competenties van de organisaties van het LEADER-netwerk.
- Werkvormen in de verschillende overleggen met focus op inspiratie, innovatie, kennisdeling en netwerk.
- Samenwerking binnen en buiten het eigen LEADER-gebied.

We nemen aan dat de LAG een beroep kan doen het GLB-Netwerk, zoals voorgaande jaren. Verder biedt het LEADER Netwerk Nederland (LNN) ook een ingang om ervaringen te delen met andere LEADER-gebieden. Daarnaast zal het LAG zelf de volgende overleggen inplannen om het bevorderen van deskundigheid te borgen.

- Overleg met de omliggende LEADER-coördinatoren; 2x per jaar online.
- Overleg met LEADER-coördinatoren internationaal; 1 x per jaar online.

Daarnaast zet de LEADER-coördinator voortdurend in op kennisdeling en verbinden van initiatieven en organisaties, waardoor kennis versterkt wordt.

4.5 Communicatie

De LAG zal in de periode 2023-2027 inzetten op het versterken van de naamsbekendheid van LEADER IJsselvallei in de netwerken met potentiële initiatiefnemers. Door positieve naamsbekendheid voor LEADER zorgt de LAG ervoor dat meer mensen met goede ideeën in aanraking komen met LEADER en hun voordeel kunnen doen met kennis en resultaten uit de projecten. Er komt professionele ondersteuning voor communicatie om LEADER bij de juiste doelgroepen onder de aandacht te brengen.

Doelen

Het centrale doel is om goede ideeën op te sporen, te ondersteunen en de resultaten te delen en om meer (naams-)bekendheid van LEADER te krijgen bij bewoners, ondernemers en organisaties in de IJsselvallei.

Doelgroepen

De communicatie richt zich op twee doelgroepen: (1) bewoners, ondernemers en organisaties met ideeën uit de IJsselvallei en (2) LEADER-netwerk, namelijk de organisaties die actief zijn in het LEADER IJsselvallei gebied en in contact zijn met ondernemers, bewoners en organisaties die mogelijk interesse hebben in het starten van of samenwerking met LEADER-projecten.

Aanpak
Om meer bekendheid te krijgen wordt naast de verschillende bijeenkomsten, ook gefocust op online zichtbaarheid. Activiteiten zijn als volgt:

- Websiteontwikkeling www.leaderijsselvallei.nl
- Nieuwsbrief en/of blogs over voorbeeldprojecten delen
- Social-mediacampagne inrichten (Facebook, LinkedIn en Instagram)
- Ontwikkelen van het communicatietoolkit voor het LEADER-ambassadeursnetwerk, zodat zij de berichten in deze toolkit gemakkelijk kunnen verspreiden onder hun netwerk.

4.6 Administratie

Met het vaststellen van de LOS door de provincie wordt ook de LAG vastgesteld. De LAG voert de LOS uit en heeft zeggenschap over de budgetten. De LAG kan deze uitgeven op de wijze waarop dit in de LOS is vastgelegd. Voor het beheren en administreren van de beheerskosten en de daarmee samenhangende rechtshandelingen, zal één van de deelnemende gemeenten aan het LEADER-gebied het penvoerderschap op haar nemen. Het betreft de volgende taken:

- aanvrager en beheerder van het budget voor de beheerkosten van de IJsselvallei;
- afstemming met provincie Gelderland over cofinanciering projectbudget;
- administratie van het beheerbudget;
- opstelling verplichte rapportages aan betaalorgaan;
- werkgever/opdrachtgever van de LEADER-coördinator;
- het bieden van kantoorfaciliteiten voor coördinatie.

Afbeelding 6

De IJsselvallei is enorm rijk aan cultuurhistorische en monumentale gebouwen en landschapselementen, zoals Zorgvliet aan de Bandijk in Terwolde.

Bron: Shavonne Korlaar

Taken LAG

De taken en bevoegdheden van de LAG –inclusief de LEADER-coördinator– zijn:

- *opstellen, aanpassen en uitvoeren van de LOS*
- *opstellen en publiceren van openstellingsbesluit(en) (inclusief subsidieplafonds)*
- *aanjagen en ondersteunen van LEADER-waardige ideeën*
- *verbindingen leggen tussen projecten, initiatiefnemers met elkaar in contact brengen*
- *contacten leggen met (potentiële) LEADER-ambassadeurs*
- *toetsen van projecten aan LOS en de daarin opgenomen selectiecriteria*
- *aanvraag indienen voor en uitvoeren van het project 'Beheer- en uitvoeringskosten LAG'*
- *inhoudelijk besluit geven aan Stimulus met betrekking tot de selectie van projecten*
- *verslagleggen van LAG vergaderingen*
- *volgen van projecten in uitvoering*
- *opstellen van jaarrapportages*
- *monitoring en evaluatie en zo nodig aanpassen van de LOS*
- *communicatie (voorlichting, resultaten laten zien)*
- *stimuleren van netwerkvorming en kennisdeling*

5 Organisatie

In dit hoofdstuk wordt de interne organisatie van de LAG uitgewerkt.

5.1 Positie, taken en bevoegdheden LAG

De LAG IJsselvallei is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze LOS en beoordeelt en selecteert de LEADER-aanvragen. De LAG heeft meerdere verantwoordelijkheden in het ontwikkelproces van initiatieven: aanjagen, verbinden, mogelijk maken, feedback geven/ontvangen en sparren. Hiervoor zal de LAG de komende jaren regelmatig bijeenkomsten organiseren om informatie te geven. Zij wil in een zo vroeg mogelijk stadium, dus voordat een plan voor subsidie wordt ingediend, in contact komen met initiatiefnemers om het te helpen om tot een zo goed mogelijk project te komen.

De LAG kenmerkt zich door een positief kritische houding, gebiedsgerichte en verbindende werkwijze en snel en daadkrachtig handelen. De LAG is verantwoordelijk voor het totale proces dat zich vanuit LEADER in de IJsselvallei voordoet.

Interne begeleiding...
Vanaf het moment dat initiatieven via de LEADER-coördinator worden geïntroduceerd, is de grootste rol weggelegd voor de LAG. De LAG zal initiatiefnemers voorzien van feedback, om plannen nog beter te maken en inhoudelijk goed te kunnen keuren. De LAG heeft daarmee de formele verantwoordelijkheid voor het inhoudelijk beoordelen van de ingediende projectvoorstellen op basis van de selectiecriteria van de LOS. Vanuit deze beoordeling wordt het voorstel gedaan aan Stimulus, die namens de provincie toetst op de technische voorwaarden voor subsidies. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is het landelijk betaalorgaan voor het NSP en daarmee ook voor LEADER. De geldstromen van de projecten lopen via de provincie. Stimulus beoordeelt namens de provincie het besluit van de LAG en controleert de aanvraag subsidie-technisch.

... met een extern gezicht
Leden van de LAG zijn in die rol ambassadeurs die anderen kunnen inspireren, gebruik makend van hun netwerk en professionaliteit op één van de thema's. In externe communicatie zijn de LAG-leden het gezicht om inwoners en organisaties enthousiast te maken en te informeren. De LAG zal daarnaast met diverse partijen relaties onderhouden. Zo is de relatie met de gemeenten en het waterschap van groot belang. De LAG zal twee keer per jaar een afstemmingsoverleg met de bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordigers van de gemeenten, waterschappen en andere belanghebbende organisaties met een ambassadeursfunctie organiseren in de vorm van een streekcafé. Informeren, inspireren en kennisdelen staat centraal. Deze afstemming is van belang voor lokale betrokkenheid, zichtbaarheid, samenwerking en om de door LEADER in gang te zetten ontwikkelingen goed te stroomlijnen met het gemeentelijk en regionaal beleid. Hiermee worden ook de voorwaarden voor verplichte cofinanciering geborgd. Het contact vanuit de LAG zal - zo vaak als nodig - door de LEADER-coördinator worden gelegd, om zodoende tijdig de nodige informatie uit te wisselen. Naast deze inhoudelijke afstemming zal de voorzitter van de LAG jaarlijks op bestuurlijk niveau het contact onderhouden met de gemeenten en het waterschap.

5.2 Profiel en samenstelling LAG

De LAG wordt samengesteld uit mensen uit het gebied. De leden die geen overheid vertegenwoordigen zijn lid op persoonlijke titel. Een Europese eis is dat de LAG voor meer dan de helft uit vertegenwoordigers van niet-overheden bestaat. Voor de geografische spreiding van de LAG-leden over de IJsselvallei, bestaat de LAG bij voorkeur uit één en maximaal twee leden per gemeente. De LAG-leden worden gekozen op basis van een profiel dat aansluit bij de thema's waarvoor gekozen is.

Bij LEADER staat samenwerking en verbinding centraal. De organisatiestructuur is daarop ingericht. De LAG IJsselvallei bestaat minimaal uit 11 personen, waarvan tenminste 7 onafhankelijke inwoners waarbinnen iedere deelnemende gemeente is vertegenwoordigd.

Minstens een derde van de leden moet van een ander geslacht zijn dan de andere leden. Daarnaast is er een onafhankelijke voorzitter en de LEADER-coördinator. Op deze manier blijft de LAG snel en slagvaardig. De LAG leden:

- hebben een erkende positie in het gebied;
- zijn sterk betrokken bij plattelandsontwikkeling in de IJsselvallei en representatief voor de gekozen thema's;
- beschikken over financieel inzicht en verbindend leiderschap;
- zijn betrokken of aanjagend, ondernemend, maatschappelijk betrokken en hebben een doorpakkersmentaliteit;
- denken breder dan de belangen van hun eigen organisatie;
- kunnen sector overstijgend, integraal en innovatief denken;
- hebben een breed netwerk en zijn in staat te verbinden en
- kunnen voldoende tijd vrijmaken voor:
  -verbinden van ideeën, mensen, organisaties;
  -het aanjagen/invoeren van projecten;
  -de voorbereidingen en het bijwonen van de LAG-vergaderingen;
  -het bezoeken van LEADER-projecten.

LAG-leden nemen zitting op persoonlijke titel en kunnen zonder last of ruggespraak, op basis van een eigen oordeel, besluiten nemen. In de tweede helft van 2026 - tijdens de tussentijdse beoordeling - wordt het functioneren en de samenstelling van de LAG beoordeeld. Daarna gaat een nieuwe zittingstermijn in die loopt tot het einde van dit LEADER-programma. Als uit de tussentijdse beoordeling blijkt dat de LAG en de LOS bijgesteld moet worden, dan is dit mogelijk. De LAG-leden kunnen in principe beide zittingstermijnen in deze functie blijven. De LAG besluit zelf over de aanbevelingen die uit de beoordeling naar voren komen.

Voorzitter
De LAG wordt voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter. De voorzitter:

- kent de IJsselvallei, weet wat er speelt en heeft draagvlak;
- heeft bestuurlijke ervaring en inzicht in/kennis van/ervaring met veranderingsprocessen;
- is neutraal, onafhankelijk, positief kritisch en enthousiast;
- heeft voldoende tijd beschikbaar.

Hij/zij is de hoofdverantwoordelijke voor het functioneren van de LAG en vertegenwoordigt naar buiten als eerste LEADER IJsselvallei. Hij/zij onderhoudt ook de bestuurlijke contacten met de provincie, de gemeenten en het waterschap.

5.3 Organisatie van de uitvoering

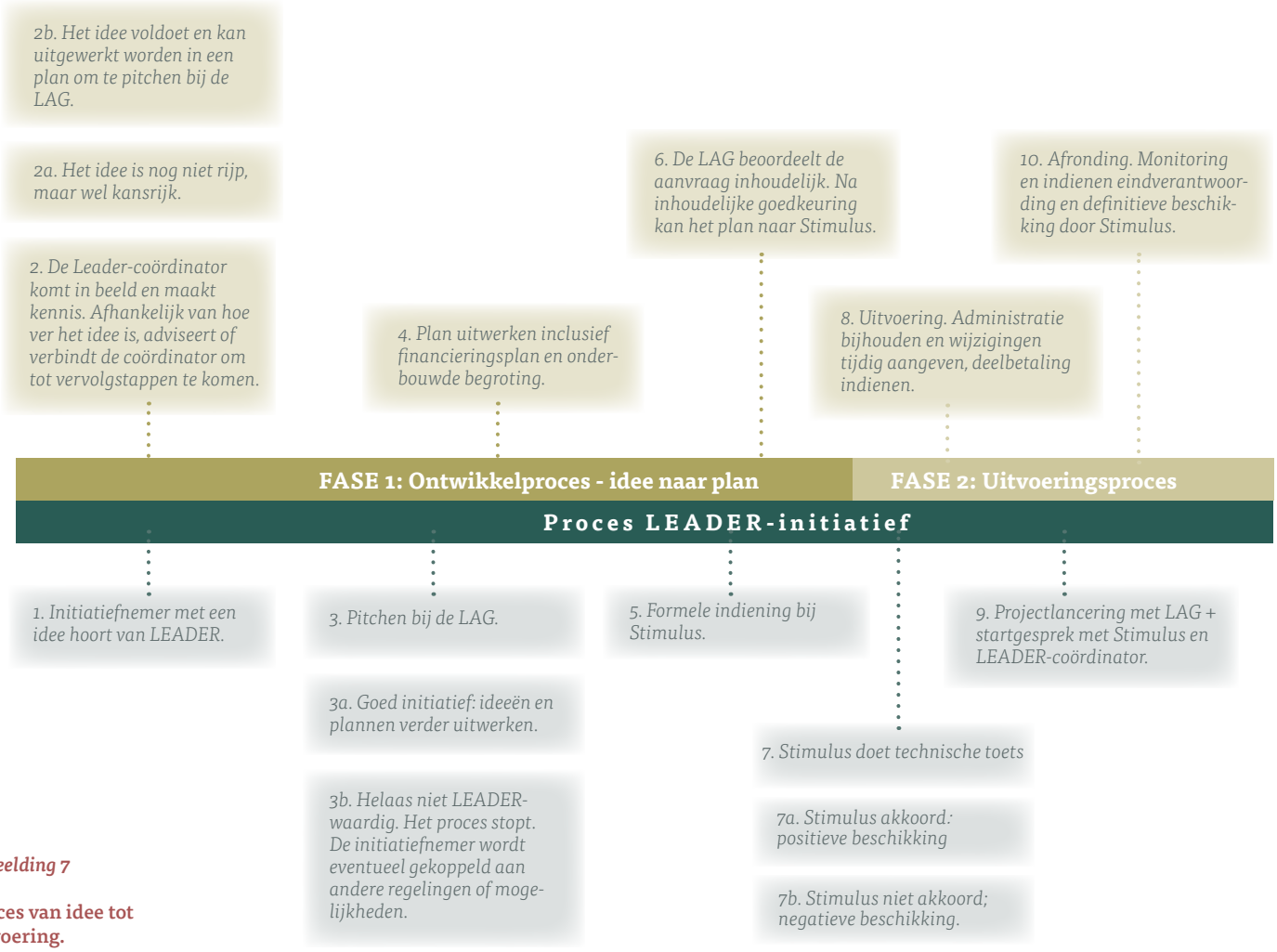
LEADER-coördinator
De coördinator is het aanspreekpunt voor alle partijen. Deze persoon is een toekomstgerichte en enthousiaste aanjager en verbinder, die kwaliteit, effectiviteit en samenwerking nastreeft. De coördinator denkt in kansen en mogelijkheden en beschermt het gezamenlijke plan. Hij/zij is goed op de hoogte van regionale ontwikkelingen en regelingen, zodat initiatiefnemers op de juiste wijze en toekomstgericht verder geholpen worden.

De LAG kiest er voor één coördinator te benoemen die de LAG ondersteund bij de uitvoering van haar taken. Van de coördinator wordt gevraagd dat zij/hij thuis is in het gebied, mensen kent en weet wat er leeft en speelt, zowel binnen de thema's van deze strategie als in het gebied IJsselvallei.
Voor initiatiefnemers moet het leggen van contact met de coördinator toegankelijk zijn. Dat vraagt een sociaal vaardige houding. De coördinator moet goed op verschillende abstractieniveaus kunnen denken en handelen toekomstgericht om mensen met mogelijke projecten te helpen en te ondersteunen.

De coördinator draagt ook zorg voor het algemene reilen en zeilen van de LAG, ondersteunt en adviseert de voorzitter en ondersteunt initiatiefnemers in het LEADER-subsidietraject. De coördinator zal 0,4 fte invullen. Tot de taken van de coördinator behoren onder meer:

- eerste aanspreekpunt voor LEADER IJsselvallei;
- verbindende schakel in het gebied en hulp bieden bij het zoeken naar partners in de markt;
- ondersteunen bij de ontwikkeling en het begeleiden van projecten: optreden als tussenpersoon tussen ontwikkelteams/LAG en initiatiefnemers;
- ondersteuning bieden en informatie overdragen aan partijen in de regio, de provincie en de LAG;
- secretariaat van de LAG: voorbereiding, advisering en nabewerking van LAG-vergaderingen;
- ondersteuning van de voorzitter bij zijn/haar specifieke taken.

Proces van idee tot project
Het streven is lean en mean: een slanke (meer waarde bieden met minder middelen) en doelgerichte organisatie, met als doel te zorgen dat LEADER zoveel mogelijk zichtbaar is, de verschillende gebiedspartijen actief betrokken worden en de controle en besluitvorming bij vertegenwoordigers in het gebied ligt. Uiteindelijk is het de bedoeling om initiatiefnemers zo goed mogelijk te helpen om hun ideeën verder te brengen. Het proces en de werkwijze worden zo laagdrempelig en duidelijk mogelijk ingericht. De organisatie van de uitvoering is vormgegeven rondom het proces van LEADER-initiatieven. Hieronder staat het proces uitgewerkt, van idee tot uitvoering. *[Zie afbeelding 7]*.

Afbeelding 7

Proces van idee tot uitvoering.

6 Financiering

In dit hoofdstuk wordt het totale budget en dekkingsplan voor LEADER IJsselvallei nader gespecificeerd.

6.1 Begroting

In totaal is een bedrag van € 1.357.261 beschikbaar voor LEADER IJsselvallei. Dit wordt besteed aan de uitvoeringsprojecten en beheerskosten, waaronder communicatie en bijeenkomsten. Aanvragers van beschikte projecten hebben de mogelijkheid om een voorschot aan te vragen bij Stimulus. Dit betreft maximaal 50% van de verleende subsidie.
De uitvoeringsprojecten worden opgesplitst in twee delen:

Kleine projecten:

- Aanvragers zijn rechtspersonen, ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid en samenwerkingsverbanden van deze partijen.
- De subsidie bedraagt maximaal 65 %. Dit subsidiepercentage is hoger dan voor de grote projecten, omdat kleinere projecten vaak moeite hebben met de eigen bijdrage.
- Het betreft projecten met subsidiabele projectkosten van minimaal €19.230,77 en maximaal €99.999,99. De subsidie bedraagt minimaal € 12.500 tot maximaal € 49.999,99.

Grote projecten:

- Aanvragers zijn rechtspersonen, ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid en samenwerkingsverbanden van deze partijen.
- De subsidie is maximaal 50 %.
- Het gaat om projecten van minimaal € 100.000 subsidiabele projectkosten. De subsidie is minimaal €50.000 en maximaal € 100.000.

Naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie op 14 april 2026 heeft de LAG besloten om de deelplafonds voor kleine en grote projecten te laten vervallen en de middelen voor kleine en grote projecten samen te voegen. Beheerskosten inclusief communicatie en bijeenkomsten bedragen maximaal 25% van de totaal beschikbare budget van LEADER IJsselvallei: € 339.315. Hieronder staat de begroting gegeven voor 2023 tot en met 2027 (uitloop tot en met maart 2029).

Vereenvoudige Kosten Opties

Alle aanvragen hebben de mogelijkheid om gebruik te maken van de Vereenvoudigde Kosten Opties. Dit wordt in het openstellingsbesluit opgenomen en verduidelijkt.

UITGAVENOVERZICHT 2023 T/M 2027	
Beschrijving	***Begroting (Euro)***
Middelen flexibel inzetbaar voor kleine en grote projecten	*1.017.946*
Middelen voor beheer: 25% van totale budget	*339.315*
- Inzet LEADER-coördinator *- Administratiekosten* *- Vergoeding LAG-leden* *- Bijeenkomsten, tours* *- Marketing en communicatie*	
Totaal	***1.357.261***

6.2 Dekkingsplan

Voor de periode 2023 t/m 2027 is voor de provincie Gelderland subsidie voor LEADER beschikbaar. Deze subsidie voor de activiteiten van de LOS bestaat in Gelderland uit 60,6% Europese middelen uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO), 9,05% provinciale cofinanciering en 30,35% gebieds-cofinanciering. In totaal is er €1.357.261 beschikbaar voor LEADER IJsselvallei. Hieronder wordt de opbouw van de LEADER-subsidie voor de IJsselvallei gegeven.

Totaal LEADER IJsselvallei

EU Gelden	€	822.552	60,6 %
Provincie Gelderland	€	122.769	9,05 %
Waterschap Vallei en Veluwe	€	68.657	5,05 %
Gemeente Heerde, Epe, Apeldoorn, Voorst en Brummen	€	343.284	25,3 %
Totaal		**€ 1.357.261**	**100%**

Hieronder wordt de bijdragen per gemeente gespecificeerd. Daarnaast wordt er een eigen bijdrage geleverd door de initiatiefnemers van de uitgevoerde projecten. Afhankelijk van de grootte van de subsidie varieert die van minimaal 35 tot 50%. Een totaal van minimaal € 891.094 wordt zelf bijgedragen door de initiatiefnemers. Dat kan zijn in de vorm van geld, uren, en/of bijdragen van derden. Kapitalisatie van vrijwilligersuren is mogelijk tegen een tarief van €22.

Gemeente	Aantal inwoners *(2022)*	Bijdrage per gemeente *(1,30 per inwoner)*
Heerde	18.976	€ 24.700,26
Epe	33.257	€ 43.289,23
Apeldoorn	165.611	€ 215.568,83
Voorst	24.994	€ 32.533,63
Brummen	20.728	€ 27.191,63
Totaal	**263.728**	**€ 343.283,58**

Afbeelding 8

Deelnemers van het Streek-café bij Vrieze's Erfgoed in Wapenveld.

Foto: Shavonne Korlaar

Deel II Reglement

7 Beheer- en toezichtregeling

In dit hoofdstuk staan de regelingen voor het beheer, de monitoring en de evaluatie waarmee kan worden aangetoond dat de LAG de capaciteit heeft om de strategie uit de voeren. De beheer- en toezichtregelingen van de strategie worden beschreven waaruit blijkt dat de LAG in staat is de strategie uit te voeren tot en met 2027. Er wordt een controleerbare en verifieerbare omschrijving gegeven van wat de LAG gaat doen om toezicht op de uitvoering te houden.

7.1 LAG werkwijze en verantwoording

De LAG bestaat uit 11 personen. De leden zijn afkomstig uit de IJsselvallei en er is een onafhankelijke voorzitter. *[Zie ook paragraaf 5.2].*

Vergaderingen:
de LAG vergadert minimaal vier keer per jaar en stelt aan het begin van elk jaar een vergaderschema vast. De agenda van de vergadering wordt vastgesteld door de voorzitter en de coördinator. De coördinator bereidt de vergaderstukken voor en stuurt deze één week voor de vergaderingen toe. Onderwerpen kunnen informerend, oriënterend of besluitvormend in de LAG-vergaderingen aan de orde komen:

- Bij oriënterende onderwerpen worden visies en standpunten gedeeld zonder formele besluitvorming.
- Bij besluitvormende onderwerpen besluit de LAG bij meerderheid van stemmen; de helft plus minimaal één extra stem. De voorzitter formuleert het te nemen besluit en luistert naar de beraadslaging voorafgaand aan de besluitneming. Mocht bij de beoordeling van een project één van de LAG-leden belanghebbend zijn, dan zal hij of zij niet deelnemen aan de beraadslaging en van stemming worden uitgesloten. Voor de beraadslaging verlaat het LAG-lid tijdelijk de vergadering.
  - Bij een stemming moet ten minste de helft plus één van de leden aanwezig zijn;
  - De meerderheid van stemmen wordt gevormd door de helft plus minimaal één extra stem;

Reglement van orde:
de LAG zal haar werkwijze vastleggen in het reglement van orde en bij de start van haar werkzaamheden vaststellen.

Adviesorgaan:
de LAG is formeel een beslissend orgaan van de Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland. De LAG beoordeelt de aanvragen en brengt advies uit aan de Stimulus, die de beschikkingen namens de provincie Gelderland afgeeft.

Online verslaglegging:
de LAG zal haar werkwijze vastleggen in het huishoudelijk reglement. Openbare verantwoording is een onderdeel van de communicatieaanpak.

Periodiek overleg:
tot slot zal de LAG in het periodiek overleg met de gemeenten en het waterschap de stand van zaken toelichten in relatie met projecten, kansen en bedreigingen.

7.2 Wijze van openstellen en plafond bepalen

De openstelling is jaarrond, zonder specifieke periodes. De maximale subsidie per aanvraag is € 100.000, zoals in deze LOS beschreven. Communicatie over de openstelling en plafond wordt meegenomen in de communicatie rondom LEADER IJsselvallei.

7.3 Selectiecriteria en selectieprocedure steunaanvragen

Projecten die voor LEADER-steun in aanmerking komen moeten aan de volgende criteria voldoen:

- inhoudelijk passend binnen minimaal één van de drie gebiedsdoelstellingen van deze LOS en bijdragen aan de hierbij gestelde (sub)doelen;
- voldoende LEADER-kenmerken:
  - bottom-up, initiatief van onderop;
  - vernieuwend voor het gebied;
  - samenwerking tussen meerdere partijen;
  - gebiedsgericht;
  - overdraagbaar;
  - integraal;
  - mate van samenwerking tussen publieke en private partijen;
- organisatorisch en financieel haalbaar;
- maatschappelijke meerwaarde: doelmatig, value for money.

Toetsingsformulier:
bij de beoordeling hanteert de LAG een toetsingsformulier op basis waarvan elke project zal worden beoordeeld. Het toetsingsformulier wordt individueel per LAG-lid ingevuld. Het *toetsingsformulier LOS IJsselvallei is opgenomen als bijlage 5.*

Prioritering en spreiding:
als de LAG moet prioriteren – wanneer er meer aanvragen zijn dan er budget beschikbaar is na openstelling - zal de LAG een volgorde bepalen op basis van de behaalde scores, die gegeven zijn in het toetsingsformulier LOS IJsselvallei.

Formele eisen:
projecten moeten voldoen aan de formele eisen die vanuit de provincie Gelderland (subsidieverlener) en Europa (conformiteitseisen) worden gesteld.

Inschatting kansrijkheid:
projectaanvragen kunnen - voordat een formele aanvraag bij Stimulus wordt ingediend- in het voortraject een pré-toets vragen aan de LAG. Hierbij schat de LAG in of een aanvraag kansrijk is of niet en /of dat een projectidee eerst nog verder moet worden ontwikkeld.

Formele afwikkeling:
projectaanvragen worden uiteindelijk ingediend bij Gedeputeerde Staten, via het webportaal van Stimulus. De provincie en Stimulus dragen zorg voor de formele afwikkeling van de subsidiebeschikking. De gehonoreerde aanvragen worden vermeld op de website van de LAG.

Contact:
de LAG zal regelmatig informeren bij de projectindieners hoe de vorderingen zijn en of de resultaten worden behaald. Deze informatie wordt gedeeld in het LAG overleg.

7.4 Monitoring

Er is gekozen voor een aanpak waarin de LAG in het voortraject van de projecten al actief meedenkt. Dat betekent dat vooraf veel duidelijk is over de te verwachten resultaten.
Om goed zicht te blijven houden op de vorderingen en de uiteindelijke uitkomsten van de projecten, zal de LAG gedurende de uitvoering goed contact blijven onderhouden met de initiatiefnemers. De LAG verwacht van de initiatiefnemers goede medewerking en dat zij jaarlijks kort verslag doen van zowel het ontwikkelingsproces als de bereikte resultaten.
Deze informatie wil de LAG kunnen delen met derden via de eigen communicatiekanalen, maar ook van de provincie Gelderland, Stimulus en zo mogelijk via het Netwerk Platteland.

7.5 Effectmeting en evaluatie

De LAG gaat sturen op eerder benoemde doelen. In 2026 wordt het hele proces tussentijds geëvalueerd op:

- de gestelde doelen en voortgang daarin;
- de werkprocessen en werkmethoden;
- het functioneren van de LAG en de LAG-leden;
- het functioneren van de LEADER-coördinator;
- de besteding van de middelen en de planning daarbinnen en
- de communicatie.

Zo nodig zal voor de periode na 2026 worden bijgestuurd. Dat wordt afgestemd met de overheden. Ook zal hierover met het gebied worden gecommuniceerd. De resultaten worden jaarlijks gemeten in het jaarverslag, zodat aan het einde van de periode een factsheet gepresenteerd kan worden met alle resultaten.

Afbeelding 9

Wandelen langs boerenerven, over schouwpaden en historische wegen in de IJsselvallei, de mooiste vallei van Nederland.

Foto: Gerard Boerkamp

Bijlagen

Bijlage 1	Samenstelling projectgroep en stuurgroep Masterplan IJsselvallei
Bijlage 2	Deelnemers en organisaties werkateliers Werkboek implementatiefase en gebiedsateliers Masterplan 'IJsselvallei'
Bijlage 3	Toelichting activiteitenplan
Bijlage 4	Procesbeschrijving samenwerking LAG - GS
Bijlage 5	Toetsingsformulier met criteria voor beoordeling projecten door LAG

Bijlage 1

Samenstelling project-groep en stuurgroep Masterplan IJsselvallei

PERIODE 2019-2020		
Opdrachtgever	*Veluwe op 1*	*Evert Leusink*
Stuurgroep	*Wolbert Meijer*	*Wethouder Heerde, voorzitter*
	Harjo Pinkster	*Wethouder Voorst*
	Jan Willem Lagerwey	*Agrarisch Collectief Veluwe*
	Petra Souwerbren	*Natuur en Milieu Gelderland*
	Jeroen van der Veen	*Thermen Bussloo en Erkend Veluwse Streekproducten*
	Carla Evers	*LTO Noordoost*
Projectgroep	*Yvette van Wichen*	*LTO Noord*
	Peter de Ruyter	*Landschapsarchitect*
	Evert Leusink	*Adviseur en strateeg Veluwe op 1*
	Carmen Zeggelaar	*VeluweTeam*
	Robin Hafkamp	*Gemeente Heerde, gebiedsverbinder*
	Shavonne Korlaar	*Gemeente Voorst, projectleider / gebiedsverbinder*
	Ruud Vossebeld	*LTO Noord*
	Rozemarijn van den Berg	*Vallei & Veluwe*
	Elbert van der Linden	*provincie Gelderland*
	Reinou de Haan	*VisitVeluwe*
PERIODE 2021-2023		
Stuurgroep	*Wolbert Meijer*	*Wethouder Heerde, voorzitter*
	Luc Berris	*Natuurmonumenten*
	Petra Souwerbren	*Natuur en Milieu Gelderland*
	Henk Veldhuizen	*Waterschap Vallei & Veluwe*
	Hans van Beuzekom	*LTO Noord*
	Rosmarijn Boender	*Wethouder Voorst*
	Jeroen van der Veen	*Thermen Bussloo / Erkend Veluws Streekproduct*
	Jan Willem Lagerweij	*Agrarisch Collectief Veluwe*
	Evert Leusink	*Adviseur en strateeg Veluwe op 1*
	Shavonne Korlaar	*Gemeente Voorst, projectleider / gebiedsverbinder*
	Nicole Diks	*Veluwe op 1*
Projectgroep	*Vacant*	*LTO Noord*
	Rozemarijn van den Berg	*Waterschap Vallei & Veluwe*
	Evert Leusink	*Adviseur Veluwe Team*
	Shavonne Korlaar	*Projectleider en Gebiedsverbinder*
	Esther Rust	*Natuurmonumenten*
	Maarten Witberg	*Natuur en Milieu Gelderland*
	Nicole Diks	*Veluwe op 1*
	Vacant	*provincie Gelderland*
	Marielle Dekker	*Gemeente Heerde*
	Reinou de Haan	*Visit Veluwe*

Bijlage 2

Deelnemers en organisaties werkateliers Werkboek implementatiefase en gebiedsateliers Masterplan 'IJsselvallei'

Werkatelier 'Klimaatadaptatie en -mitigatie'

- *Gemeente Apeldoorn*
- *Gemeente Brummen*
- *Gemeente Epe*
- *Gemeente Hattem*
- *Gemeente Heerde*
- *Gemeente Voorst*
- *Vitens*
- *Natuurmonumenten*
- *Waterschap Vallei en Veluwe*
- *Landgoed Beekzicht*
- *Landgoed de Poll*
- *Adviseurs Regionale Energiestrategie (RES)*

Werkatelier 'Toerisme'

- *Toeristisch Platform Voorst*
- *Toeristisch Platform Veluwezoom Zuid Oost*
- *Ronduit Hattem*
- *Molecaten Vakantieparken*
- *Visit Heerde*
- *Visit Brummen-Eerbeek*
- *Visit Veluwe*
- *Stichting Promotie Gemeente Epe*
- *Landwinkel IJsseloord Arnhem*
- *Toeristisch Platform Apeldoorn*
- *Gemeente Epe*
- *Gemeente Apeldoorn*
- *Gemeente Hattem*
- *Gemeente Heerde*
- *Gemeente Brummen*
- *Gemeente Voorst*
- *Gemeente Rheden*
- *Gemeente Arnhem*
- *Gemeente Olst-Wijhe*
- *BOISEN - For the Love of Place*
- *Provincie Gelderland*
- *IJsselbiënnale*
- *Stichting Landschapsbeheer Gelderland*
- *Ambachtelijke Veluwe*
- *Routebureau Veluwe*
- *Bureau DIEP*
- *LTO*
- *WUR*

Werkatelier 'Biodiversiteit en duurzaam voedsel'

- *Stuurgroep Masterplan IJsselvallei*
- *LTO Noord*
- *LTO Noord ZO*
- *LTO Noord NO*
- *Boerenhart coöperatie*
- *Provincie Gelderland*
- *Adviseurs Regionale Energiestrategie (RES)*
- *Waterschap Vallei en Veluwe*
- *Boert Bewust*
- *Gemeente Epe*
- *Gemeente Arnhem*
- *Visit Veluwe*
- *Staatsbosbeheer*
- *Provincie Gelderland*

Gebiedsatelier 'Toekomst landbouw valleibreed' *kartrekker; LTO Noordoost*

- *Peter Voormeeren, Terwolde*
- *Evert Luchtenbelt, melkveehouder, Wapenveld*
- *Wim Hekkert- biologische boer, Terwolde*
- *Heidi Uenk, projectleider*
- *Chris van Werven, melkveehouder, Vorchten*
- *Yvonne Verbeek, melkveehouder, Vorchten*
- *Henk Bredenoord*
- *Martijn Hekkert, melkveehouder, Heerde*
- *Rob Foks, Emst*
- *Arie van de Worp, veeteelt, Hattem*
- *Wilma Veldhuis, varkensboer, Klarenbeek*
- *Rosanne Schrijver, boerin en landschapsarchitect*
- *Dirk-Jan Schoonman, voorzitter ANV*
- *Femke Schasfoort, Deltares*
- *Sjoerd Elgersma, loonwerkbedrijf, Voorst*
- *Alfons van de Belt, akkerbouwer, Wilp*
- *Willem Doorn, tuinder, Heerde*
- *Albert Hassink, veehouder, Heerde*
- *Marleen Markgraaf, veehouder, Heerde*
- *Ben Haarman (dagvoorzitter), LTO Noordoost (stuurgroeplid)*
- *Evert Jan Weijers (spreker), melkveehouder*
- *Herman Menkveld (spreker), Boerennatuur*
- *Lukas Lagerweij (spreker), initiatiefnemer The Pantry*
- *Peter de Ruyter (spreker), landschapsarchitect + atelierregisseur*
- *Henk Veldhuizen, bestuurder Waterschap Vallei en Veluwe (stuurgroeplid)*
- *Wolbert Meijer, wethouder gemeente Heerde (stuurgroeplid)*
- *Jeroen van de Kamp, LTO Noordoost (projectgroeplid)*
- *Rozemarijn van den Berg, Waterschap Vallei en Veluwe (projectgroeplid)*
- *Maarten Witberg, NMG (projectgroeplid)*
- *Evert Leusink, Veluwe op 1 (projectgroeplid)*
- *Shavonne Korlaar, gem. Voorst (projectgroeplid, gebiedsverbinder)*
- *Robin Hafkamp, gem. Heerde (projectgroeplid, gebiedsverbinder)*

Gebiedsatelier 'Brongebied Grote Wetering' *kartrekker; Natuur Milieu Gelderland*

- *Marjolijn Bijsterveld, gemeente Voorst*
- *Ben Roeterd, gemeente Voorst*
- *Eelco Schurer, De Rentmeesterscoöperatie*
- *Monique Loeters, gemeente Voorst*
- *Floor van der Meer, Waterschap Vallei en Veluwe*
- *Onur Kose, Vitens*
- *Jan Wesseldijk, gem, Voorst*
- *Hans Heinhuis, Leisurelands*
- *Lieke van der Bruggen, Visit Veluwe*
- *Petra Souwerbren (dagvoorzitter), NMG (stuurgroeplid)*
- *Anky Spanjers (spreker), Vitens*
- *Mark Obbink (spreker), Kadaster*
- *Maaike van Overstraten Kruijsse (spreker), Rabatbossen*
- *Esther Rust (spreker), Natuurmonumenten*
- *Peter de Ruyter (spreker), landschapsarchitect + atelierregisseur*
- *Ben Haarman, bestuurder LTO Noordoost (stuurgroeplid)*
- *Harjo Pinkster, wethouder gemeente Voorst (stuurgroeplid)*
- *Jeroen van de Kamp, LTO Noordoost (projectgroeplid)*
- *Rozemarijn van den Berg, Waterschap V&V (projectgroeplid)*
- *Maarten Witberg, NMG (projectgroeplid)*
- *Evert Leusink, Veluwe op 1 (projectgroeplid)*
- *Shavonne Korlaar, gem. Voorst (projectgroeplid, gebiedsverbinder)*

Gebiedsatelier 'De flank als spons' *kartrekker; Waterschap Vallei en Veluwe*

- *Dirk van Alphen, Bekenstichting*
- *Wim Visscher, Waterschap Vallei en Veluwe*
- *Rob van de Braak, Waterschap Vallei en Veluwe*
- *Floor van der Meer, Waterschap Vallei en Veluwe*
- *Cor Heidenrijk, collectief Veluwe/anv VeluwIJsselzoom*
- *Roel Gorter de Vries, Bekenstichting*

- *Daniëlle Hollants, Atelier des Hollants*
- *Hans de Haan, Platform NIL GLD*
- *Jan Willem Lagerweij, Collectief Veluwe, lid stuurgroep*
- *Peter de Ruyter (dagvoorzitter + spreker), landschapsarchitect + atelierregisseur*
- *Maarten Veldhuis (spreker), Waterschap Vallei en Veluwe*
- *Robbert van Duin (spreker), Episch Centrum*
- *Wouter van Reeven (spreker), Parkmanager bij RCN de Jagerstee & bestuurslid van Stichting Promotie Gemeente Epe*
- *Lideweij Bosman (spreker), De Wilde Landen*
- *Jeroen van de Kamp, LTO Noordoost (projectgroeplid)*
- *Evert Leusink, Veluwe op 1 (projectgroeplid)*
- *Shavonne Korlaar, gem. Voorst (projectgroeplid, gebiedsverbinder)*
- *Robin Hafkamp, gem. Heerde (projectgroeplid, gebiedsverbinder)*

Gebiedsatelier 'Noordelijke IJsselvallei; kringlooplandbouw in weteringengebied' *kartrekker; LTO Noordoost*

- *Jacob Spronk, gem. Heerde*
- *Henk Remmelink, Provincie Gelderland*
- *Erica Hottinga, Visit Heerde*
- *Cor Heidenrijk, collectief Veluwe/ANV VeluweIJsselzoom*
- *Loes van der Vegt, Land-id/Hoenwaard 2030*
- *Tonnie Pannekoek, Coöperatie Polder Nijbroek*
- *Ton van Genabeek, Coöperatie Polder Nijbroek*
- *Roelof Speckmann, Visit Heerde*
- *Ria Broekhuis, Stichting IJsselhoeven*
- *Wicher Wichers, t Hooge Gulbroek*
- *Saskia van der Veen, Visit Veluwe*
- *Sophie van Breukelen, gem. Hattem*
- *Leonie Meppelder, Cultuurland Advies*
- *Albert Nooteboom*
- *Adrie Hottinga*
- *Ben Haarman (dagvoorzitter), LTO Noordoost (stuurgroeplid)*
- *Peter de Ruyter (spreker), landschapsarchitect + atelierregisseur*
- *Martijn Neijehuis (spreker), Kadaster*
- *Paulien Dekker(spreker), gem. Voorst*
- *Jeroen van de Kamp, LTO Noordoost (projectgroeplid)*
- *Rozemarijn van den Berg, Waterschap Vallei en Veluwe (projectgroeplid)*
- *Evert Leusink, Veluwe op 1 (projectgroeplid)*
- *Shavonne Korlaar, gem. Voorst (projectgroeplid, gebiedsverbinder)*
- *Robin Hafkamp, gem. Heerde (projectgroeplid, gebiedsverbinder)*

Gebiedsatelier 'Zuidelijke IJsselvallei' *kartrekker; Waterschap Vallei en Veluwe*

- *Ellen ter Stege, ecoloog, Natuurmonumenten*
- *Maaike van Scheppingen, omgevingsmanager, Waterschap Vallei en Veluwe*
- *Tim Jansen, recreatiedeskundige, Visit Veluwe*
- *Jasper Timmer, gebiedsregisseur, Waterschap Vallei en Veluw*
- *Remon Ridder, recreatiedeskundige, gem. Brummen*
- *Maarten Bakker, natuurbeheerder, Natuurmonumenten*
- *Sjoerd Elgersma, loonwerkbedrijf Hofmeijer, Voorst*
- *Wim van Vilsteren, Drinkbare IJssel, Waterschap Vallei en Veluwe*
- *Paul Obdam, Landschapsnetwerk Brummen*
- *Femke Nijhof, masterstudent landschap, Waterschap Vallei en Veluwe*
- *Sander Bosman, landbouwdeskundige, gem. Brummen*
- *Anne Kruft (dagvoorzitter), Waterschap Vallei en Veluwe*
- *Peter de Ruyter (spreker), landschapsarchitect + atelierregisseur*
- *Henk Veldhuizen, bestuurder Waterschap V&V (stuurgroeplid)*
- *Hans van Beuzekom, LTO Noordoost (stuurgroeplid)*
- *Rozemarijn van den Berg, Waterschap Vallei en Veluwe (projectgroeplid)*
- *Evert Leusink, Veluwe op 1 (projectgroeplid)*
- *Shavonne Korlaar, gem. Voorst (projectgroeplid, gebiedsverbinder)*

Activiteit en beschrijving	Doel	Doelgroep	Aantal/jaar
Communicatie via regionale en sociale media over de LEADER-thema's (online en offline), nieuwsbrief en/of blogs, social- mediacampagne inrichten.	Bekendheid LEADER vanuit het programma LOS IJsselvallei vergroten.	(1) bewoners, ondernemers en organisaties met ideeën uit de IJsselvallei en (2) LEADER-ambassadeursnetwerk.	Continue
LEADER-website.	Bekendheid LEADER, inspiratie, kennisdeling en samenwerking versterken.	(1) bewoners, ondernemers en organisaties met ideeën uit de IJsselvallei en (2) LEADER-netwerk.	Elke maand bijwerken
Communicatietoolkit voor het LEADER- netwerk, aansluitend op de bijeenkomsten van het netwerk. In het beleid en de aanpak van het netwerk zitten vaak raakvlakken met deze LOS wat wederzijdse kansen biedt.	Vergroten van bekendheid, kennisdeling en netwerk van LEADER door gebruik te maken van het netwerk in het gebied (bottom up communicatie).	Doelgroep voor gebruik van de toolkit is het LEADER-netwerk. De doelgroep van deze bottom up communicatie is de lokale achterban van het LEADER-netwerk.	2
Intakegesprekken met en begeleiding *[zoals aangeven in afbeelding 7]* van (potentiële) initiatiefnemers om verder in te zetten op het aanvragen van een LEADER-project. Indien van toepassing, wordt gezocht naar expertise in het gebied vanuit de LAG en netwerk om de initiatiefnemer verder te ondersteunen in het voorgenomen initiatief.	Goede aanvragen van LEADER-projecten die passen binnen de LOS IJsselvallei, samenwerkingen, kennisdeling en verbinden van netwerken.	Initiatiefnemers van LEADER IJsselvallei projecten.	Continue, minimaal 20 gesprekken per jaar
LAG bijeenkomsten om de stand van zaken te bespreken en de voortgang te monitoren van de activiteiten, budget en projecten.	Nieuwe projecten beoordelen, verbetering inhoud projecten, bewaken van het budget en voortgang programma, kennis versterken en deskundigheid vergroten.	LAG leden.	4
Bijeenkomsten LEADER-netwerk zetten in op informatieverspreiding en samenwerking van LEADER via het netwerk en ambassadeurs.	Vergroten van de verspreiding van LEADER-informatie en versterking van doelen, samenwerking en netwerk.	Organisaties die actief zijn in het LEADER IJsselvallei gebied en in contact zijn met ondernemers, bewoners en organisaties die mogelijk interesse hebben in het starten van of samenwerken met LEADER-projecten, zoals gemeenten, waterschap, LTO etc.	2
Streekcafe's worden gehouden om informatie te geven over LEADER, LEADER-projecten en de recente ontwikkelingen van LEADER-projecten in LEADER- gebied.	Inspireren, kennis delen en samenwerking versterken binnen LEADER-projecten.	Bewoners, ondernemers en organisaties geïnteresseerd in LEADER.	2
LEADER-tours, hierin wordt een LEADER-project in of buiten het IJsselvallei gebied bezocht ter inspiratie voor samenwerking, kennisdeling en versterken van de doelen.	Inspireren, kennis delen en samenwerking versterken binnen LEADER-projecten.	LEADER-projectdeelnemers, (potentiële) aanvragers en geïnteresseerden.	1
Samenwerkingsoverleg met andere gebieden binnen en buiten Europa; Overleg met LEADER-coördinatoren (inter)nationaal; 1 x per jaar online Overleg met de omliggende LEADER-coördinatoren; minimaal 2x per jaar online.	Samenwerkingsprojecten te verkennen, te leren van elkaars aanpak en informatie uit te wisselen.	LEADER-coördinatoren, LAG leden.	3
Monitoring en evaluatie op het proces van de werkwijze van de LAG.			1 in 2026

Bijlage 4

Procesbeschrijving van de samenwerking tussen de Lokale Actiegroep (LAG) en Gedeputeerde Staten (GS) van Gelderland.

Procesbeschrijving samenwerking LAG – GS

Openstellingsbesluiten

Gedeputeerde Staten (GS) van Gelderland zorgt ervoor dat het openstellingsbesluit conform de wens van de LAG inhoudelijk wordt vormgegeven en dat het openstellingsbesluit juridisch klopt. GS van Gelderland is door de minister van LNV aangewezen om de subsidie-openstellingen te publiceren in het Provinciaal Blad.

Besluiten/beschikkingen per dossier en conformiteitstoets

LAG IJsselvallei is verantwoordelijk voor de inhoudelijke beoordeling of aanvragen binnen de LOS passen en de vaststelling van de subsidiehoogte. De LAG levert hiervoor een gemotiveerde onderbouwing. Zodra duidelijk is welke aanvragen subsidieverlening kunnen krijgen stuurt de LAG deze naar Stimulus voor de conformiteitstoets. Vervolgens gaat het totale pakket naar GS voor formalisering van de subsidieverlening. GS nemen het inhoudelijke oordeel, de vaststelling van de subsidiehoogte en de conformiteitstoets één op één over.

Bezwaar en beroep

GS is verantwoordelijk voor de bezwaar- en beroepsprocedures.
Bij een bezwaarprocedure zal GS de LAG vragen het inhoudelijke verweer te voeren. GS voert, in overeenstemming met de Algemene wet bestuursrecht, een volledige heroverweging uit van het primaire besluit. Daarbij worden het inhoudelijke verweer van de LAG, de betreffende subsidieregeling, de LOS en het bezwaar van bezwaarmaker meegenomen.
Bij een beroepsprocedure zal GS de LAG vragen om het inhoudelijke verweer aan te dragen. GS zal namens de LAG de procedure voeren bij de rechter.

Bijlage 5

Toetsingsformulier met de criteria voor beoordeling projecten door LAG

Opmerkingen:

- *Maximale haalbare score: 90, minimale totaalscore vereist: 60, per criterium is daarnaast een minimale score vereist.*
- *De LAG zal, naast de beoordeling op punten, eveneens een motivatie voor de score per criterium benoemen.*

	Checkpunten	**Beoordeling 0-3***	**Toelichting**
1 LEADER Ambitie resultaten	Draagt het initiatief bij aan één of meer van de gebiedsdoelen van de LOS	Minimaal: 2 Maximaal: 3 Weging: 10	Bij dit criterium toetst de LAG in hoeverre het initiatief bijdraagt aan een of meer van de gebiedsdoelen en subdoelen zoals beschreven in de LOS.
2 LEADER Werkwijze	Heeft het initiatief voldoende LEADER-kenmerken: a. Bottom up, draagvlak b. Innovatief voor het gebied c. Samenwerking/ netwerk opbouw d. Gebiedsgericht/ integraal/ overdraagbaar	Voor a, b, c, d: Minimaal: 8 Maximaal: 12 Weging: 2,5	Bij dit criterium toetst de LAG in hoeverre het initiatief LEADER-kenmerken heeft. Bij het LEADER-kenmerk Bottom-up/draagvlak kijkt de LAG of het initiatief van onderop is ontstaan en in hoeverre er draagvlak voor is. Bij Innovatief voor het gebied kijkt de LAG of het initiatief een vernieuwend resultaat en/of een vernieuwende aanpak heeft of op een andere manier vernieuwend is. Bij Samenwerking/netwerkopbouw kijkt de LAG in hoeverre er sprake is van (nieuwe) samenwerkingen en/of netwerken. Bij Gebiedsgericht/integraal/overdraagbaar kijk de LAG in hoeverre het project gebruik maakt van of gericht is op gebiedsspecifieke kwaliteiten, uitdagingen of de streekidentiteit, in hoeverre het initiatief integraal is en in hoeverre het initiatief overdraagbaar is, oftewel of het 'afkijkwaarde' heeft voor anderen in het gebied.
3 Haalbaarheid	Is het initiatief haalbaar/levens-vatbaar? a) Organisatorisch en planmatig b) Financieel	Minimaal:4 Maximaal 6 Weging: 2,5	Bij dit criterium toetst de LAG in hoeverre het initiatief haalbaar is en levensvatbaar is, zowel organisatorisch als financieel. Voor de organisatorische haalbaarheid kijkt ze onder andere naar de projectorganisatie, de expertise en motivatie van de aanvrager, de kwaliteit van het projectplan en de planning. Daarnaast kijkt ze onder andere of eventuele risico's beschreven zijn en in hoeverre de benodigde vergunningen geregeld zijn. Voor de financiële haalbaarheid kijkt de LAG in hoeverre de begroting en dekkingsplan realistisch en sluitend zijn en of de eigen bijdrage geregeld is.
4 Value for money waar voor je geld	Is het initiatief efficiënt/ doelmatig en doeltreffend? a) geld en ureninzet, meerwaarde LEADER-bijdrage b) instandhouding/continuïteit	Minimaal 4 Maximaal 6 Weging: 2,5	Bij dit criterium toetst de LAG in hoeverre er meerwaarde is van het initiatief voor het gebied. Ze kijkt daarbij onder andere naar de balans tussen de investeringen en de verwachte opbrengst in brede zin. Ook kijkt de LAG in hoeverre er zicht is op continuïteit. Daarvoor kijkt ze onder andere naar de exploitatiebegroting en/of afspraken over het beheer.
Eindscore aantal punten		Minimaal = 60, maximaal = 90	
Opmerkingen			
Oordeel LAG (positief of negatief/ Eventueel stemverhouding			
Bijzonderheden t.a.v. eventuele belangen LAG-leden			

* Waarde van de scores: 0 = niet/onduidelijk, 1 = enigszins, 2 = voldoende, 3 = heel veel/helemaal

Afbeelding omslag

De IJsselvallei in vogelvlucht ter hoogte van Veessen met de IJssel stroomafwaarts.

Foto: SK Productions

Afbeelding achterzijde

Prachtige wolkenluchten boven de IJsselvallei.

Foto: Cultuurland

Colofon

De Lokale Ontwikkelingsstrategie LEADER IJsselvallei is opgesteld in opdracht van de gemeente Voorst, namens de Lokale Actiegroep (LAG).

Auteurs
Petra van den Hengel, *Petra van den Hengel Projectmanagement*
Betsie Pinkert, *Cultuurland Advies*
Anieke van Wijnen, *A Next Level*

Vormgeving
Eric Harleman, *Vormvast esthetische producties*

September 2023 (ingediende versie 1.0)

November 2023 (ingediende versie 2.0)

Maart 2025 (geactualiseerde, goedgekeurde versie 3.5)

Oktober 2026 (geactualiseerde, goedgekeurde versie 3.6)

Afbeelding 10

De IJssel stromend door de zuidelijke IJsselvallei.

Foto: Cultuurland

PETRA VAN DEN HENGEL
PROJECTMANAGEMENT

CULTUURLAND ADVIES
Gebiedsontwikkeling
Ruimtelijke Planvorming
Landschap & Cultuurhistorie

NXT LEVEL
AANJAAGKRACHT & AANBODONTWIKKELING

Medegefinancierd door de Europese Unie

provincie Gelderland

LEADER IJsselvallei